

İSTANBUL TİCARET ODASI

**MESLEK YÜKSEK OKULLARI
ARAŞTIRMASI**

Yz strateji

Mart 2008

**MESLEK YÜKSEK OKULLARI
ARAŞTIRMASI**

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ

SORUN ODAĞI VE ÇIKIŞ YOLU OLARAK MYO'LAR

ANKET

GİRİŞ

I- MYO - ÖĞRENCİ ANKETİ

II- MYO- ÖĞRETİM ELEMANI ANKETİ

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

EK- SORU FORMLARI

YÖNETİCİ ÖZETİ

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye’de mesleki eğitim, baştan beri sıkıntılı bir alan olagelmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında başlatılan çalışmalar, 1950’lerden itibaren tekniker okulları, yüksek tekniker okulları, ön lisans okulları, yay-kur meslek yüksek okulları ve günümüzdeki meslek yüksek okulları şeklinde bir süreç izlemiştir. Geline nokta, meslek yüksek okullarına ilişkin temel sorun alanlarını şu şekilde ifade edebiliriz:

BİR MÜDÜR-BİR MÜHÜR ANLAYIŞI

1980 sonrası başlayan ekonomik hamle döneminin yetişmiş ara eleman ihtiyacını sürekli artırması, 1990’lı yıllarda meslek yüksek okulu patlamasına yol açmıştır. Ancak, bu okulların büyük bölümü plansız, programsız ve hazırlıksız bir şekilde açılmıştır. Öyle ki, 2004 yılında, bütün eksiklik ve sıkıntılara rağmen fiilen eğitim yapılan 469 meslek yüksek okuluna karşılık, kağıt üzerinde kuruluşu yapılan ancak eğitim yapılamayan 143 meslek yüksek okulu bulunuyordu. Eğitim-öğretim yapılan pek çok okul ise, akademik geçmişi olmayan birkaç öğretim üyesinin yönetiminde, fiziki olarak yetersiz okul binalarında, sınırlı teknik altyapı ile faaliyetlerini yürütmektedir. Bu okullardan mezun olan öğrencilerin, arzu edilen yetişmiş ara eleman ihtiyacına cevap vermediği/veremeyeceği açıktır.

KAYNAĞI KURUTAN KATSAYI UYGULAMASI

Meslek yüksek okullarının sayıları ile birlikte kontenjanları da hızla artmıştır. Bu süreçte, mesleki orta öğretim kurumlarından yüksek öğretime geçişte getirilen katsayı uygulaması, meslek liselerinden lisans programlarına geçişi adeta imkansız kılmıştır. Bu durum, hem üniversiteye hazırlanmak, hem de üniversiteyi kazanamama ihtimaline karşılık bu arada meslek sahibi de olmak amacıyla söz konusu orta öğretim kurumlarını tercih eden nitelikli öğrencilerin önemli bölümünü genel liselere yöneltmiştir. Meslek yüksek okullarındaki eğitim, buralara gelen öğrencilerin sosyal bilimlerdeki yeterlilik yanında iyi düzeyde matematik-fen bilgisine sahip olmasını gerektirmektedir. Katsayı uygulaması sebebiyle, bu yeterliliğe sahip öğrenciler genel orta öğretim kurumlarına, dolayısıyla da lisans

düzeyinde eğitim veren alanlara odaklanmış, meslek yüksek okulları ilgi alanları dışına çıkmıştır.

ÖĞRENCİ KALİTESİNİN DÜŞÜKLÜĞÜ

Bir yandan katsayı uygulaması sebebiyle nispeten nitelikli öğrencilerin ilgi alanı dışına çıkmaları, diğer yandan da meslek liselerinden sınavsız geçiş yolunun açılması, meslek yüksek okullarına gelen öğrenci kalitesinin fevkalade düşmesine yol açmıştır. Öyle ki, meslek yüksek okullarının sorunları sayılırken, temel dört işlemi (toplama, çarpma, çıkarma, bölme) yapamayan öğrencilerden söz edilir hale gelmiştir. Bu durum, öğretim elemanı eksiği, fiziki yetersizlikler ve teknik altyapı eksiği ile biraraya geldiğinde, meslek yüksek okullarını korkunç bir sorunlar yumağı haline dönüştürmüştür.

ANKET

Ülkemizde halihazırda fiilen eğitim-öğretim faaliyetinin yürütüldüğü 497 meslek yüksek okulunda, 482.208 öğrenci ve 7086 kadrolu, 2435 üniversitelerin diğer birimlerinden görevlendirmeye çalışan öğretim elemanı ile yürütülen mesleki-teknik eğitimin sorunlarını tespit etmek amacıyla; toplam 12 ilde, 38 yüksek okulda, 2504 öğrenci ve 133 öğretim elemanı ile, iki ayrı soru formu kullanılarak yapılan alan araştırmasının temel sonuçları aşağıda özetlenmiştir. Araştırma, öğrenci sayıları nispeten yüksek il ve ilçelerdeki meslek yüksek okullarında yapılmıştır. Daha küçük birimlerdeki okullarda, sorunların çok daha ağır şekilde yaşandığı açıktır.

ÖĞRENCİ PROFİLİ

- Sosyal ve Ekonomik Profil

Araştırmaya katılan öğrencilerin daha ziyade gelir ve eğitim seviyesi düşük ailelerin çocukları oldukları anlaşılmaktadır.

Yaklaşık yarısı ailelerinin bulunduğu şehirde eğitim görmektedir. Aylık hane geliri 1500 YTL altında olanların oranı %70'dir. Baba mesleği olarak emekli, işçi, memur gibi sabit gelirli meslekler; anne mesleği olarak ise %63,2 ile ev kadınlığı öne çıkmaktadır. Öğrencilerin %43,8'inin babası

ilköğretim, %32,4'ünün ise babası ise lise; %55,8'inin annesi ilköğretim, %24,4'ünün annesi ise lise mezunudur. (Tablo I / 5, 6, 7 ve 8)

Tablo I / 4 - Ailenizin aylık geliri (haneye giren toplam YTL) nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	39	1,6
500 YTL'den az	181	7,2
500-1.000 YTL arası	811	32,4
1.000-1.500 YTL arası	749	29,9
1.500-2.500 YTL arası	379	15,1
2.500-4.000 YTL arası	184	7,3
4.000 YTL üzeri	161	6,4
Toplam	2504	100,0

- Kültürel ve Mesleki İlgil ve Donanım Düzeyi

Öğrencilerin kültürel ve sosyal ilgi düzeyleri çok düşüktür; kültürel ve mesleki donanımlarını artırma eğilimine de sahip değildırler.

Sadece %51,6'sı sürekli internet kullanmaktadır. %37,9'u son üç ay içinde hiç kitap okumamış, %20'si ancak bir yıl önce tiyatro veya sinemaya gitmiş, %9,2'si ise hiç gitmemiş olan öğrencilerin yaklaşık yarısı ya hiç gazete okumamakta ya da ancak eline geçerse okumakta (Tablo I / 13), %78'i ise hiçbir dergiyi takip etmemektedir.

Tablo I / 11 - Son üç ay içinde, ders kitabı dışında, hiç kitap okudunuz mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	5	,2
Hiç okumadım	950	37,9
1-4 tane okudum	1296	51,8
5 taneden fazla okudum	253	10,1
Toplam	2504	100,0

Tablo I / 12 - En son ne zaman tiyatroya veya sinemaya gittiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	5	,2
Geçen hafta	806	32,2
Geçen ay	966	38,6
Geçen yıl	497	19,8
Hiç gitmedim	230	9,2
Toplam	2504	100,0

Tablo I / 14 - Abone olduğunuz veya düzenli takip ettiğiniz bir dergi var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	13	,5
Evet	538	21,5
Hayır	1953	78,0
Toplam	2504	100,0

- Bilgi ve Beceri Bakımından Yetişmişlik Düzeyi

Öğrencilerin mesleki ve genel bilgi düzeyleri düşüktür. Bu durum ilk ve orta öğretim başarı düzeylerinde, okullarına giriş usullerinde ve eğitimlerine ilgilerinde gözlenebilmektedir. Öğretim elamanları da öğrencilerin bilgi ve beceri bakımından yetişmişlik düzeylerinin yetersizliğini doğrulamaktadır.

%45,4'ünün ilköğretim diploma notu, %57,5'inin lise mezuniyet notu 4'ten aşağıdır (Tablo I / 15 ve 16). Yaklaşık %47'si Anadolu meslek ve endüstri meslek lisesi mezunudur. %40'ı yüksek okula sınavsız geçişle girmiştir. Buna karşılık, %44,2'si üniversiteye hazırlık amacıyla dershaneye gitmiştir. Dershaneye gidenlerin %52'sinin bir yıl, %36'sının iki ve daha fazla yıl dershaneye gittikleri anlaşılmaktadır. Meslek yüksek okulu öğrencilerinin önemli bölümü sınav yorgunudur.

Tablo I / 19 - Meslek yüksek okuluna nasıl girdiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	11	,4
Sınavsız geçişle	1000	39,9
Sınavla	1493	59,6
Toplam	2504	100,0

Tablo I / 21 - Üniversite sınavına hazırlanmak için özel bir çaba gösterdiniz mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	98	3,9
Dershaneye gittim	1107	44,2
Test kitapları ve dergileriyle hazırlandım	646	25,8
Hiçbir özel hazırlık yapmadım	653	26,1
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin %29,2'si derslere zorunlu olduğu için devam etmektedir (Tablo I / 40). Sadece %25,7'si ders geçmekte zorlanmadığını ifade etmektedir. Meslekleriyle ilgili ders dışı hiçbir etkinliğe katılmamış olanların oranı %67,2 seviyesindedir (Tablo I / 55). Öğretim elemanlarının %51,1'i meslek yüksek okullarının en büyük sorununun öğrenci kalitesinin düşüklüğü olduğunu belirterek yukarıdaki yargıları teyit etmektedirler.

Tablo I / 44 - Sizce meslek yüksek okullarının genel olarak en büyük sorunu nedir? (Öğretim Elemanı)

Seçenekler	Sayı	%
Eğitim ve öğretimde kullanılan araç, gereç ve malzemenin eksikliği/eskiliği/yokluğu	32	24,1
Öğretim elemanlarının yetersizliği	11	8,3
Beceri eğitimi görülen yerlerdeki imkanların yetersizliği	14	10,5
Sınıfların kalabalıklığı	8	6,0
Öğrenci kalitesinin düşüklüğü	68	51,1
Toplam	133	100,0

ÖĞRETİM ELEMANI PROFİLİ

- Sosyal, Ekonomik ve Mesleki Profil

Öğretim elemanları statü ve gelir itibarıyla orta sınıfın alt kesimine ait bir profil göstermektedirler. Mesleki yeterliklerine güven duymaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının %78,2'si öğretim görevlisi, okutman, araştırma görevlisi (%2,3) ve uzman kadrosundadır. Aile geliri 1000-2000 YTL arası olanların oranı %46,6, 2000-3500 YTL arası olanların oranı ise %44,4'tür. Bilgisayar ve internet kullanımları günlük düzeyde oldukça yüksektir. %61,7'si abone olduğu veya düzenli takip ettiği dergi olduğunu belirtmiştir.

Tablo II / 4 - Akademik unvan

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Profesör	4	3,0
Doçent	12	9,0
Yardımcı Doçent	11	8,3
Öğretim Görevlisi	85	63,9
Okutman	12	9,0
Araştırma Görevlisi	3	2,3
Uzman	4	3,0
Toplam	133	100,0

Tablo II / 11 - Şu anda abone olduğunuz veya düzenli olarak takip ettiğiniz bir dergi var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	82	61,7
Hayır	51	38,3
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %90,2'si mesleklerinden memnundurlar. Alanıyla ilgili mesleki ve bilimsel gelişmeleri takip ettiğini beyan edenlerin oranı %90,2, mesleğiyle ilgili kurs, seminer vb. etkinliklere katıldığını belirtenlerin oranı %79,7'dir. %78,2'si mesleki bilgi ve becerisinin yeterli olduğuna inanmaktadır (Tablo II / 13, 14, 15, 16). Bununla birlikte, araştırmaya katılan öğretim görevlileri, yüksek okullarda kadrolu durumdadırlar. Halbuki, yüksek okul öğretim elemanı portföyü kadrolulardan ibaret değildir.

- Formasyon, Tecrübe, Sorumluluk

Öğretim elemanları portföyü eğiticilik formasyonu almamış, akademik düzeyi düşük, eğiticilik süresi nispeten az, kendi alanı dışında da ders sorumluluğu yüklenmiş, alanıyla ilgili iş ve sektör tecrübesi bakımından yetersiz bir görünüm arz etmektedir.

Nitekim, kendilerine güven ifade etmelerine rağmen, kadrolu öğretim elemanlarının %55,6'sı üniversite bitirir bitirmez öğretim elemanı olduklarını belirtmektedirler ki, eğiticilik formasyonu bakımından bu husus düşündürücüdür. Bir başka husus ise, öğretim elemanlarının sadece %24,1'inin şu andaki işlerine özel sektörden geçmiş olmalarıdır ki, bu da kadrolu mesleki-teknik öğretim elemanları arasında mesleki-teknik uygulama bilgisine ve sektör tecrübesine sahip olanların azlığını gösteren bir husustur.

Tablo II / 12 - Nasıl Öğretim Elemanı oldunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Üniversiteden hemen sonra akademik kariyere başlayarak	74	55,6
Öğretmenlikten geçişle	19	14,3
Diğer bir memuriyet görevinden geçişle	7	5,3
Özel sektörden geçişle	32	24,1
Toplam	133	100

Araştırmaya katılan kadrolu öğretim elemanlarının sadece %16,5'i doktora derecesine sahiptir. Sadece %25,6'sının yabancı dil düzeyi KPDS'ye göre 70'in üzerindedir. %38,3'ünün abone olduğu veya düzenli takip ettiği bir dergi bile yoktur (yukarıda, Tablo II / 11). Ve %55'inin hizmet süresi 10 yılın altındadır (Tablo II / 7).

Tablo II / 3 - Akademik formasyon (bitirilmiş olan)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Lisans	37	27,8
Yüksek Lisans	73	54,9
Doktora	22	16,5
Toplam	133	100,0

Tablo II / 6 - Yabancı dil düzeyi
(KPDS veya benzeri sınavlarda alınan notların KPDS karşılığı)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	10	7,5
0-29	5	3,8
30-49	27	20,3
50-69	57	42,9
70 ve üzeri	34	25,6
Toplam	133	100,0

Öte yandan, öğrenci ve öğretim görevlisi beyanlarına göre, araştırma yapılan okullarda kadrolu olmayıp da dışarıdan derslere giren önemli oranda öğretim elemanı bulunmaktadır (Tablo I / 18 ile I / 43). Kadrolu öğretim elemanlarının formasyon ve tecrübe durumu ortada iken, kadrosuz olup da dışarıdan derse giren öğretim elemanlarının nitelikleri ister istemez daha da yetersiz olduğu açıktır. Nitekim, öğrencilerin sadece %37,1'i meslek derslerine giren öğretim elemanlarını mesleki bilgi ve beceri bakımından yeterli görmektedir (Tablo I / 45)

Bir başka husus, alanları dışında derslere giren önemli oranda öğretim elemanının mevcudiyetidir. Araştırmaya katılan öğretim görevlilerinin %59,4'üne göre araştırma yapılan okullarda alanları dışında derslere giren öğretim elemanı vardır. Öğrencilerin %45,6'sı öğretim elemanlarının branşları dışında da derslere girdiğini belirtmektedir. Bu elemanların kendi branşlarında yeterli olsalar bile branşları dışında yetersiz kalacakları aşikardır.

Tablo II / 17 - Okulunuzda alanları dışında derslere giren öğretim elemanları var mı? (Öğretim elemanı)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	79	59,4
Hayır	52	39,1
Toplam	133	100,0

Tablo I / 44 - Öğretim elemanları branşları dışındaki derslere de giriyorlar mı? (Öğrenci)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	67	2,7
Evet	1143	45,6
Hayır	1294	51,7
Toplam	2504	100,0

OKUL YAPISI VE EĞİTİM DÜZENİ

- Kadro Yetersizliği ve Boş Dersler

Meslek yüksek okullarının öğretim kadrosu ile ilgili yukarıda ortaya konmaya çalışılan nitelikçe yetersizliklerden öte önemli bir diğer sorunu da, sayıca yetersizliktir. Bunun doğal bir sonucu ise boş geçen dersler sorunudur.

Yukarıda da belirtildiği gibi, öğretim elemanlarının yarısına göre araştırma yapılan okullarda kadrolu olmayıp da dışarıdan derslere giren öğretim görevlileri bulunmaktadır. Öğrencilerin %30,1'i öğretim elemanlarının dörtte biri ile yarısı arasında, %9,4'ü yarısı ile dörtte üçü arasında, %6'sı dörtte üçten de fazla bir kısmının kadrolu öğretim görevlisi olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo II / 18 - Okulunuzda derslere giren kadrolu olmayan öğretim görevlileri var mı? (Öğretim elemanı)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	66	49,6
Hayır	65	48,9
Toplam	133	100,0

Tablo I / 43 - Öğretim elemanlarınız arasındaki akademisyen (okulun kadrolu öğretim elemanı) olmayan öğretim elemanı oranı nedir? (Öğrenci)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	202	8,1
En fazla dörtte bir	1162	46,4
Dörtte biri ile yarısı arası	754	30,1
Yarısı ile dörtte üçü arası	236	9,4
Dörtte üçünden fazlası	150	6,0
Toplam	2504	100,0

Araştırmaya katılan öğretim görevlilerinin %59,4'üne göre araştırma yapılan okullarda alanları dışında derslere giren öğretim elemanı vardır. Öğrencilerin de %45,6'sı öğretim elemanlarının branşları dışında da derslere girdiğini belirtmektedir (Tablo II / 17 ve I / 44).

Kadro dışından derslere giren öğretim elemanlarına ve öğretim elemanlarının alanları dışında derslere girmelerine rağmen, öğretim görevlilerinin %17,3'ü okullarında birden fazla dersin boş geçtiğini

belirtmektedirler. Öğrencilerin ise %41,7'sine göre birden fazla ders boş geçmektedir. Aradaki önemli fark, öğretim görevlilerinin kurumlarını sahiplenme ve koruma içgüdüsünden kaynaklanıyor olabilir. Her halükarda, meslek yüksek okullarında öğretim elemanı kadrosunun dışarıdan takviyeye rağmen sayıca çok yetersiz olduğu açıktır.

Tablo II / 32 - Okulunuzda kısmen veya tamamen boş geçen dersler var mı? (Öğretim elemanı)

Seçenekler	Sayı	%
Hayır	110	82,7
1-3 ders var	22	16,5
4'ten fazla ders var	1	,8
Toplam	133	100,0

Tablo I / 42 - Kısmen veya tamamen boş geçen dersiniz var mı? (Öğrenci)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	36	1,4
Hayır	1424	56,9
1-3 ders	823	32,9
4'ten fazla ders	221	8,8
Toplam	2504	100,0

- Eğitim Altyapısı

Araştırma yapılan okulların çoğunda bina sorunu yaşanmadığı söylenebilirse de, teknik altyapı ve sosyal-sportif imkanlar bakımından ciddi yetersizlik ve imkansızlıklar bulunduğu görülmektedir. Buna göre, meslek yüksek okulları henüz bir üniversiter iklime kavuşmamıştır.

Öğrencilerin %53,2'si öğrenim gördükleri okulun binasının üniversite kampüsü içinde olduğunu, %22,2'si kampüs dışında yüksek okul olarak inşa edilmiş, %10,9'u dönüştürülmüş bir bina olduğunu ifade etmiştir; %6,3'ü

ise okul binasının meslek lisesi binası olduğunu söylemiştir (Tablo I / 35). Bununla birlikte, öğretim görevlilerinden sadece %44,4'ü okul binalarının mesleki eğitim için uygun olduğunu düşünmektedir; %18'i hiç uygun olmadığını belirtmiştir.

**Tablo II / 41 - Okulunuzun binası mesleki eğitim için uygun mu?
(Öğretim elemanı)**

Seçenekler	Sayı	%
Uygun	59	44,4
Kısmen uygun	50	37,6
Uygun değil	24	18,0
Toplam	133	100,0

Hal böyle iken, öğrencilerin %44,2'sine göre okulları bir meslek lisesinin teknik altyapısını kullanmaktadır. Okullarının laboratuvar, atölye, işlik vb. şeklindeki teknik altyapısını öğretim görevlilerinin sadece %29,3'ü (Tablo II / 42), öğrencilerin sadece %26,7'si (Tablo I / 37) yeterli görmektedir. Öğrencilerin yüzde 30,5'i, öğretim elemanlarının %29,3'ü okullarının teknolojik altyapısının ilgili sektördeki seviye ile uyumlu olduğunu düşünmektedir. Öte yandan, öğretim elemanlarının %52,6'sı okullarını sosyal ve sportif faaliyetler bakımından yetersiz bulmaktadır (Tablo II / 48).

**Tablo I / 49 - Okulunuzun laboratuvar ve teknolojik imkanları,
ilgili sektördeki teknolojik seviye ile uyumlu mu? (Öğrenci)**

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	52	2,1
Evet	763	30,5
Kısmen uyumlu	1088	43,5
Hayır	601	24,0
Toplam	2504	100,0

Tablo II / 43 - Okulunuzun laboratuvar ve teknolojik imkanları, ilgili sektördeki teknolojik seviye ile uyumlu mu? (Öğretim elemanı)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	39	29,3
Kısmen uyumlu	68	51,1
Hayır	25	18,8
Toplam	133	100,0

Bütün bunların doğal sonucu olarak, öğrencilerin önemli bölümü kendisini üniversite ortamında hissetmemektedir. Kendisini üniversitede eğitim görüyor olarak hissettiğini ifade eden öğrenci oranı sadece %31,8'dir. Öğrencilerin %27,8'inin öğrenim gördükleri okulda okumaktan memnun olmadıklarını belirtmiş olmaları dikkat çekmektedir. %22'sinin ise aynı soruya "Bilmiyorum" şeklinde cevap vermesi manidardır.

Tablo I / 33- Kendinizi üniversitede eğitim görüyor olarak hissediyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	19	,8
Evet	796	31,8
Kısmen	1194	47,7
Hayır	495	19,8
Toplam	2504	100,0

Tablo I / 24 - Bu okulda eğitim görmekten memnun musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	24	1,0
Evet	1233	49,2
Hayır	695	27,8
Bilmiyorum	552	22,0
Toplam	2504	100,0

- Müfredat, Uygulama, Staj ve Yeterlik

Meslek yüksek okullarında uygulanan eğitim müfredatı her ne kadar belirli oranda yeterli veya kısmen yeterli gibi görünüyorsa da, ilgili sektörlerdeki gelişmelerle kısmen uyumlu, ilgili meslek lisesi bölümü müfredatıyla yeterince irtibatlandırılmamış ve öğrencileri uzmanlaşmaya yönlendirmekten uzak bir yapıdadır. Bütün bunların bir sonucu olarak, öğretim elemanlarının yarısı okullarında verilen eğitimin öğrencileri iş hayatına hazırlama bakımından yeterli olmadığına inanmaktadır.

Öğretim elemanları okullarında verilen eğitimin müfredatını %45,9 düzeyinde yeterli, %46,6 düzeyinde kısmen yeterli ve %7,5 oranında da yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir (Tablo II / 33). Bununla birlikte, aynı öğretim elemanları verilen eğitimin mesleki/beceri dengesi sorulduğunda, eğitimin yapılışını %21,1 oranında her iki bakımdan da yetersiz görmektedirler. Öğrenciler arasında müfredatı her iki bakımdan da yetersiz görenlerin oranı %27,7'dir (Tablo I / 29).

Tablo II / 20 - Okulunuzdaki öğrencilere verilen mesleki beceri/bilimsel formasyon dengesini nasıl buluyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Her iki bakımdan da yeterli	42	31,6
Mesleki eğitim lehine ağırlık var	45	33,8
Bilimsel formasyon lehine ağırlık var	18	13,5
Her iki bakımdan da yetersiz	28	21,1
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %39,1'i müfredatın ilgili sektördeki gelişmelerle uyumlu, %57,1'i ise kısmen uyumlu bulmaktadır (Tablo II / 34). Okudukları bölüm müfredatının meslek liselerindeki bölüm müfredatı ile uyumlu olduğunu düşünen öğrenci oranı ancak %25,8 iken (Tablo I / 38), bölümlerinin bir alt alanında uzmanlaşmaya yönlendirildiklerini belirten öğrenci oranı %25,4'dür. Öğrencilerin %30,5'i uzmanlaşmaya hiç

yönlendirilmediklerini (Tablo I / 50) belirtirken, aynı yönde cevap veren öğretim elemanı oranı %32,3 olmuştur (Tablo II / 46).

Aldıkları eğitimin mesleki ve teknolojik yenilikleri izlemesini sağladığını belirten öğrenci oranı %29,8, staj yaptıkları işyerindeki uygulamalarla uyumlu olduğunu düşünen öğrenci oranı %26,5; öğrencilere verilen eğitimle sektör uygulamalarının uyumlu olduğunu düşünen öğretim elemanı oranı %46,6'dır.

Tablo I / 48 - Okuldaki eğitiminiz mesleki ve teknolojik yenilikleri takip etmenizi sağlayabiliyor mu? (Öğrenci)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	47	1,9
Evet	746	29,8
Kısmen	1139	45,5
Hayır	572	22,8
Toplam	2504	100,0

Tablo I / 52 - Okulda size verilen bilgi ve eğitimle, beceri eğitimi gördüğünüz işyerlerindeki veya endüstrideki uygulamalar birbirleriyle uyumlu mu? (Öğrenci)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	96	3,8
Evet	664	26,5
Kısmen uyumlu	1351	54,0
Hayır	393	15,7
Toplam	2504	100,0

Tablo II / 39 - Öğrencilerinize okulda verilen bilgi ve eğitimle ilgili sektördeki uygulamalar birbirleriyle uyumlu mu? (Öğretim Elemanı)

Seçenekler	Sayı	%
Evet	62	46,6
Kısmen uyumlu	64	48,1
Hayır	7	5,3
Toplam	133	100,0

Öğrencilerin sadece %21,3'ü staj yeri bulmakta zorlanmadığını (Tablo I / 46), ve sadece %26,8'i aldıkları stajı beceri ve tecrübe kazanmaları açısından yeterli gördüklerini belirtmişlerdir (Tablo I / 47). Öğretim elemanlarının ise sadece %16,5'i staj uygulamalarını bu bakımdan yeterli görmektedir (Tablo II / 45).

Kurumlarını koruyup kollama kaygısıyla müfredat ve uygulamalarla ilgili görüşleri kısmen olumlu gibi görünse de, öğretim elemanlarının yarısı okulda verilen eğitimin öğrencileri iş hayatına hazırlamadığına inanmaktadır.

Tablo II / 27 - Okulda verilen eğitimin öğrencilerinizi iş hayatına yeterince hazırladığına inanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	68	51,1
Hayır	65	48,9
Toplam	133	100,0

- Çevre Sektörlerle İlişki/İşbirliği, Gelişmeye Uyum Çabaları

Meslek yüksek okullarının önemli bölümünün çevre sektörlerin işgücü ihtiyacı dikkate alınmadan açıldığı, çevre sektörlerle ilişki ve işbirliği derecelerinin amaçlarına nazaran yetersiz olduğu ve eğitimi geliştirmeye yönelik uluslararası projelere katıl/a/madıkları görülmektedir.

Öğretim elemanlarının %60,2'si okulları açılırken bölge sektörlerinin işgücü ihtiyacının dikkate alındığını ifade etmiş (Tablo II / 28), %46,6'sı bölgelerinde okul mezunlarını istihdam edebilecek yeteri kadar kuruluş olmadığını belirtmiştir. Okullarının ilgili sektörlerle ilişki düzeyini yeterli gören öğretim elemanı oranı %23,3'tür (Tablo II / 40). Öte yandan, öğretim elemanlarının %46'sı okullarının çevredeki sektörlerle müşterek proje yürütmediğini, %55,6'sı ise uluslararası kuruluşlarca yürütülen eğitimi geliştirmeye yönelik projelerde yer almadığını belirtmişlerdir (Tablo II / 30).

Tablo II / 31 - Bölgenizde, okulunuz mezunlarının istihdam edilebileceği yeteri kadar kuruluş var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	70	52,6
Hayır	62	46,6
Toplam	133	100,0

Tablo II / 29 - Okulunuzun çevredeki sanayi, ticaret, turizm, inşaat vb. sektörleriyle birlikte yürüttüğü müşterek projeler var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	70	52,6
Hayır	61	45,9
Toplam	133	100,0

KATSAYI VE SINAVSIZ GEÇİŞ

- Katsayı ve Sınavsız Geçiş

Katsayı ve sınavsız geçiş uygulamalarının yanlış bulunmaları yanında olumsuz sonuçlar verdiği de belirtilmektedir. Öte yandan, bu

uygulamalara rağmen, öğrencilerin “gerçek” üniversite hayalleri hala sönmemiş görünmektedir.

Bilindiği gibi, yaklaşık on yıl önce, meslek lisesi öğrencilerinin bir yandan bölümleriyle ilgili yüksek öğrenim alanlarını fakülte planında kısıtlayan, bir yandan da alan dışı tercihlerinde puanlarının düşük katsayıyla çarpılmasını öngören bir üniversiteye giriş sistemi; ardından da meslek lisesi mezunları için meslek yüksek okullarına sınavsız geçiş sistemi uygulamaya konmuştur. Öğretim üyelerinin %64,7’si, öğrencilerin ise %67’si düşük katsayıyla puan çarpım uygulamasını yanlış bulmaktadır.

Tablo II / 25 - Üniversiteye girişte alan dışı tercihlerde puanların düşük katsayıyla çarpılması uygulamasını nasıl değerlendiriyorsunuz? (Öğretim elemanı)

Seçenekler	Sayı	%
Doğru bir uygulama	47	35,3
Yanlış bir uygulama	86	64,7
Toplam	133	100,0

Tablo I / 32 - Üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarının alanları dışındaki tercihlerinin, puanların düşük katsayıyla çarpılması suretiyle kısıtlanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? (Öğrenci)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	44	1,8
Doğru bir uygulama	784	31,3
Yanlış bir uygulama	1676	66,9
Toplam	2504	100,0

Katsayı ve sınavsız geçiş uygulamalarının meslek liseleri ile meslek yüksek okullarında neden olduğu kamuoyunda çok sıklıkla dile getirilen çöküntü, araştırmaya katılan öğretim elemanlarınca da doğrulanmaktadır. %51’i öğrenci kalitesi düşüklüğünü okullarının en büyük problemi olarak gören (Tablo II / 44) öğretim elemanlarının %73,7’sine göre son on yılda okullarına gelen öğrenci kalitesi düşmüştür. %57,1’i normal liselerden gelen

öğrencileri daha başarılı bulmaktadır. Öğretim elemanlarının bu durumun sebebi olarak mevcut öğrenci kabul sistemini gördükleri anlaşılmaktadır; %72,2'si mevcut (sınavsız geçiş) sistemin yanlış olduğunu düşünmektedir.

Tablo II / 22 - Son 10 yılda okulunuza gelen öğrenci kalitesinde bir değişiklik oldu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Kalite düştü	98	73,7
Kalite değişmedi	23	17,3
Kalite yükseldi	11	8,3
Toplam	133	100,0

Tablo II / 23- Okulunuza gelen öğrencilerden normal liselerden mezun olanlar mı, yoksa meslek liselerinden mezun olanlar mı daha başarılı oluyor?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Normal liselerden gelen öğrenciler daha başarılı	76	57,1
Meslek liselerinden gelen öğrenciler daha başarılı	44	33,1
Fark yok	12	9,0
Toplam	133	100,0

Tablo II / 21 - Size göre Meslek Yüksek Okullarına öğrenci kabulündeki mevcut sistem doğru mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	3	2,3
Evet	34	25,6
Hayır	96	72,2
Toplam	133	100,0

- Öğrencilerin Sönmeyen “Gerçek” Üniversite Özlemi

ÖSS’de daha yüksek puan alarak alanı dışında 4 yıllık bir okula gitme imkanı olsaydı bunu %72,3 oranıyla değerlendireceği anlaşılan öğrencilerin, her şeye rağmen “gerçek” üniversite özlemleri sönmemiş görünmektedir. %56’sı katsayı uygulaması kalktığı takdirde yeniden sınava girmeyi düşünmekte, %56’sı alanıyla ilgili lisans eğitime devam etmek istegindedir. Açık Öğretimde lisans tamamlamak isteyenlerle birlikte bu oran %74,6’yı bulmaktadır.

Tablo I / 27 - Üniversite sınavında daha yüksek puan alarak alanınız dışında 4 yıllık bir okula gitme imkanınız olsaydı, yine bu okulu tercih eder miydiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	17	,7
Evet	676	27,0
Hayır	1811	72,3
Toplam	2504	100,0

Tablo I / 23 - Üniversiteye girişte katsayı ve alan uygulaması kalkarsa yeniden sınava girmeyi düşünür müsünüz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	44	1,8
Evet	1413	56,4
Hayır	1047	41,8
Toplam	2504	100,0

**Tablo I / 30 - Okulunuzu bitirince, imkan bulursanız lisans eğitime
(4 yıllık fakülteye) devam etmeyi istiyor musunuz?**

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	17	,7
Kendi meslek alanımla ilgili lisans eğitime devam etmek istiyorum	1415	56,5
Açık Öğretimde lisans tamamlamak istiyorum	453	18,1
Çalışacağım için lisans eğitime devam edemeyeceğim	619	24,7
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin hala fakülte özlemi içinde olmalarında aldıkları eğitimin yetersizliğine ilişkin yargılarının etkili olduğu açıktır. Yapılan araştırma bu yetersizliği çeşitli boyutlarıyla açık şekilde ortaya koymuştur.

**SORUN ODAĞI VE ÇIKIŞ YOLU OLARAK
MESLEK YÜKSEK OKULLARI**

SORUN ODAĞI VE ÇIKIŞ YOLU OLARAK MESLEK YÜKSEK OKULLARI

Hamdi KILIÇ

GİRİŞ

Orta öğretimden yüksek öğretime geçiş hemen her ülkede farklı özellikler gösteriyor. Ülkelerdeki zorunlu eğitim ve orta öğretim yapıları da birbirinden farklı. Bununla birlikte yüksek öğretime geçiş sisteminin belirleyici unsuru orta öğretim sistemleri olarak görünüyor. Orta öğretim konusunda ön plana çıkan alan ise mesleki teknik orta öğretimdir. Nitekim, ülkemizde de yüksek öğretim konusunun tartışıldığı hemen her yerde meslek liselerinin durumu gündeme gelmektedir.

Her ülkede az veya çok farklılaşan taraflar olmasına rağmen, mesleki teknik ortaöğretim açısından dünyada özellikli olan ve çoğunlukla model alınan iki türlü ortaöğretim sistemi vardır. Bunlardan birincisi Alman sistemidir. Bu sistemde mesleki teknik eğitime yönelen bir kimsenin üniversiteye girmesi mümkün değildir. Üniversiteye girişin temel koşulu Gymnasium (Genel Lise) bitirmektir. Diğer orta öğretim kurumlarından mezun olanlar ancak çok iyi derece ile bitirmek koşuluyla bu okullara başvurabilirler. Kıta Avrupa'sında genellikle böyledir. İngiltere'de "A-level" düzeyinde belgesi olmayanlar üniversiteye baş vuramaz. İkinci sistem ise, Amerikan sistemidir. Bu sistemde mesleki-teknik eğitim esas itibariyle iki yıllık meslek yüksek okullarında yapılmaktadır. Günümüzde 15 milyon öğrencisiyle dünyanın en büyük yükseköğretim sistemi kabul edilen Amerika Birleşik Devletlerinde 7,5 milyon genç iki yıllık meslek yüksek okullarında okumaktadır. Daha açık bir ifadeyle iki yıllık yüksekokul ve meslek yüksek okullarının yükseköğretim içindeki payı %50'dir. (Doç. Dr. Mehmet Arslan, Eğitim Sistemimizin Kapanmayan Yarası: Yüksek Öğretime Geçiş, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2004/1 Sh.37-51.)

Türkiye'de ara insan gücünü yetiştirmeye yönelik tekniker ve yüksek tekniker okulları 1954 yılında kurulmaya başlanmıştır. Sanat enstitüleri

bünyesinde oluşturulan bu okullar, 1965 yılında öğrencilerin mühendis olma talebiyle boykota başlamaları üzerine 1973 yılında kapatılmıştır. 1975 yılında MEB Yaykur Örgün Öğretim Dairesi Başkanlığına bağlı meslek yüksek okulları açılmaya başlamıştır. 1981 yılında çıkarılan 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ile ülkemizdeki tüm yüksek öğretim kurumları yeniden yapılandırılmıştır. Bu düzenlemeyle akademiler üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürülmüş, konservatuarlar ile meslek yüksek okulları üniversitelere bağlanmıştır. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda, Meslek Yüksek Okulları, “Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarı yıllık eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumu” olarak tanımlanmıştır.

İlk etapta genelde sanayinin yoğun olduğu yörelerde açılan MYO mezunlarına, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 26.02.1982 gün ve 300-1982.82 sayılı teklifi ve MEB’in 10.03.1982 gün ve 300/805 sayılı olurları ile Teknik Programlar Bölümü mezunlarına “Tekniker”; İktisadi ve İdari Programlar Bölümü mezunlarına “Meslek Elemanı” unvanı verilmiştir. 1982 yılında sayıları 51’e yükselen meslek yüksek okulları, 20 Temmuz 1982 tarihinde 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (bu kararname, 28.03.1983 tarih ve 2809 sayılı Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilat Kanunu ile değiştirilmiştir) ile üniversiteler bünyesine alınmıştır. (Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Tunç, MYO’lara Sınavsız Geçişin Değerlendirmesi, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2005, s.75-81.)

Bir süre makul bir hızla büyüyen meslek yüksek okulları, 1990’lı yıllarda adeta patlama yapmıştır. 1993 yılında sayıları 198 olan meslek yüksek okullarının sayısı, sınavsız geçişin başlamasından sonra, 2004 yılında 469’a yükselmiştir. Bunlar, fiilen öğrencisi olan meslek yüksek okullarının sayısıdır. Bir de, kağıt üzerinde kurulmuş olan, ancak eğitim öğretime başlayamamış okullar vardır. Örneğin, 2004 yılında 612 kuruluşu yapılmış meslek yüksek okulu bulunuyordu. Yani kuruluşu yapılmasına rağmen eğitime başlayamayan 143 meslek yüksek okulu bulunuyordu. Bu durum, meslek yüksek okullarının kuruluşunda ne derece ölçsüz ve kontrolsüz hareket edildiğini ortaya koymaktadır.

Türkiye’de mesleki yüksek öğretim kurumlarının sayısal gelişimi

Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Tekniker Okulları			
1952-53	5	192	-
1962-63	26	3.399	456
1968-69	23	2.848	110
Yüksek Tekniker Okulları			
1965-66	2	865	12
1968-69	2	2.127	76
1971-72	2	213	45
Ön Lisans Okulları			
1974-75	1	1.344	18
1975-76	7	2.813	75
1978-79	1	484	59
YAY-KUR Meslek Yüksek Okulları			
1975-76	24	3.962	75
1977-78	46	10.294	161
1981-82	56	11.740	1.141
Meslek Yüksek Okulları (Üniversiteler)			
1983-84	54	19.682	480
1990-91	141	70.801	1.279
2004-2005	469	475.838	5.307
2006-2007	497	482.208	7.086

Kaynak: DİE, ÖSYM istatistikleri.

BİR SORUN ALANI OLARAK MESLEKİ EĞİTİM

Ara eleman ihtiyacının, Türkiye’nin en kritik sorunlarından biri olduğu bilinen bir gerçektir. Hem iş dünyası, hem bilimsel çalışmalar, hem de ilgili kamu kuruluşları, çeşitli vesilelerle ara eleman sorununun derinliği ve

boyutları konusunda görüş ve veriler ortaya koymuşlardır. Bu çerçevede “Mesleki eğitimin sorunları” başlığıyla gerçekleştirilen kapsamlı bir proje de bulunmaktadır. Bu projenin ilk çalışmasının konusu, mesleki eğitim veren orta öğretim kurumlarındaki sorunlar olmuştur. (Ömer Kayır ve arkadaşları, *Meslek Liseleri Araştırması*, 2004.) Türkiye’de mesleki eğitim veren 4 kategorideki meslek liselerinin öğrenci ve öğretmenleri üzerinde yürütülen bu çalışmada, sorununun orta öğretim boyutu tüm çıplaklığı ve çarpıcılığı ile ortaya konmuştur.

Mesleki eğitimi de kapsayan, ancak ondan çok daha geniş bir sorunlar yumağı olan orta öğretimden yüksek öğretime geçiş konusu, TED adına yapılan bir çalışmada ilenlenmiştir. (Ömer Kayır ve arkadaşları, *TED-Türkiye’de Üniversiteye Giriş Sistemi Araştırması*, 2005.) Lise son sınıf öğrencileri, lise mezunları, üniversite hazırlık veya birinci sınıf öğrencileri, öğrenci velileri ve dersane öğretmenlerini kapsayan bu çalışmada, mevcut üniversiteye giriş sisteminin, yukarıdan aşağıya doğru yaptığı baskıyla, ilk ve orta öğretim sistemini nasıl dejenere ettiği ortaya konmuştur. Bu çalışmada, ilk ve orta öğretimde bütün yolların lisans eğitimi için üniversiteye odaklandırılarak, mesleki eğitim veren ara kademe kurumlarının fiilen işlevsizleştirildiği bulgusu da yer almaktadır.

Mesleki eğitimin sorunları projesinin en önemli unsurlarından biri de, şüphesiz iş dünyasıdır. Çünkü mesleki eğitim almış ara elemanlara ihtiyaç duyan ve sorunla doğrudan yüzleşen kesim, iş adamlarıdır. İstanbul Ticaret Odası tarafından yaptırılan bir çalışmada, konunun iş dünyasındaki yansımaları tartışılmıştır. (Ömer Kayır ve arkadaşları, *İTO-İş Dünyasının Mesleki Eğitimi Bakışı*, 2006.) Bu çalışmada, nitelikli ara eleman eksikliğinin, iş dünyasındaki yansımaları ve ülkeye maliyeti konusunda çarpıcı veriler ortaya çıkmıştır. Nitekim, bu çalışmanın verileri, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından da kullanılmıştır. (2 Şubat 2008, İstanbul İl Özel İdaresi’nce, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve İstanbul Ticaret Odası’nın işbirliğiyle düzenlenen “Meslek Geliştirme ve Uyum Kursları”nı tamamlayanlara sertifikalarının verildiği törende yaptığı konuşma).

Ayrıca, YÖK tarafından, son yıllarda yoğun şekilde mesleki ve teknik yüksek öğretimin sorunları ve özellikle de meslek yüksek okulları üzerine

pek çok toplantı yapılmış, raporlar hazırlanmış ve benzeri faaliyetler gerçekleştirilmiştir. YÖK tarafından düzenlenen ve üçüncüsü 2007 yılı Kasım ayında Adana'da yapılan Meslek Yüksek Okulları Müdürler Toplantıları, bu konunun enine-boyuna tartışıldığı bir platform haline gelmiştir. Ankara Üniversitesi tarafından 2003 yılı Ekim ayında gerçekleştirilen IVETA Bölgesel Konferansı da, bu çerçevede yapılan önemli etkinlikler arasında sayılabilir.

Diğer yandan, TOBB, İTO, İSO, EBSO gibi meslek, aralarında Koç Holdingin de bulunduğu bazı büyük özel sektör kuruluşları ile çeşitli sivil toplum örgütleri de, muhtelif zamanlarda ve biçimlerde mesleki eğitimin sorunlarına dikkat çekmeye yönelik kampanyalar gerçekleştirmişlerdir. Aynı şekilde, nitelikli ara eleman sorununun çözümüne katkı sağlamak üzere, meslek örgütleri ve belediyeler başta olmak üzere, asli işi eğitim olmayan çeşitli kuruluşlar, sertifikalı mesleki eğitim kursları düzenlemeye başlamışlardır.

Mesleki eğitim sorununa ilişkin tartışmalar bu şekilde sürmekte, ancak derli toplu ve üzerinde konunun tüm taraflarının mutabık kaldığı çözümler üretilmemektedir. Bununla birlikte sistem, bir yandan iç dinamiklerinin etkisi, diğer taraftan ülkedeki genel yönelimlere paralel olarak evrilmeye devam etmektedir. Nitekim, meslek liselerindeki öğrenci sayısı yeniden artmaya başlamıştır. Meslek yüksek okullarının, henüz sayıca az da olsa bir bölümü gerçek fonksiyonlarını ifa edebilecekleri bir yapıya kavuşma yolunda ilerlemektedirler. Sertifika düzeyinde belge veriyor da olsa, iş garantili meslek kursları yaygınlaşmaktadır.

Bu çerçevede meslek yüksek okulları konusunda sağlanan en önemli ilerlemelerden biri, Türkiye genelinde 31 MYO'nun Dünya Bankası kredisi ile gerçekleştirilen Endüstriyel Eğitim Projesi kapsamında modernize edilmiş olmasıdır. Bu MYO'ların öğrenci sayıları genellikle 3000'in üzerindedir.

Endüstriyel Eğitim Projesi uygulanan MYO'lar

Üniversite	Meslek Yüksekokulu
Abant İzzet Baysal (Düzce)	Düzce
Ankara (Çankırı Karatekin)	Çankırı
Dokuz Eylül	İzmir/Buca
İnönü	Malatya
İstanbul	İst.Teknik Bilimler
Kırıkkale	Kırıkkale
Mustafa Kemal	İskenderun
Selçuk	Konya Teknik Bilimler
Akdeniz	Sosyal Bilimler
Akdeniz	Teknik Bilimler
Anadolu (Bilecik)	Bilecik
Atatürk (Erzincan)	Erzincan
Balıkesir	Balıkesir
Cumhuriyet	Sivas
Çukurova (Korkut Ata)	Osmaniye
Dicle (Batman)	Batman
Ege	Ege
Erciyes	Kayseri
Fırat	Teknik Bilimler
Gaziantep	Gaziantep
Harran	Şanlıurfa
K.M. Sütçü İmam	Kahramanmaraş
Karadeniz Teknik (Ordu)	Ordu
Karadeniz Teknik (Rize)	Rize
Kocaeli	Kocaeli
Mersin	Mersin
Ondokuz Mayıs (Amasya)	Amasya
Trakya (Namık Kemal)	Tekirdağ
Uludağ	Sosyal Bilimler
Uludağ	Teknik Bilimler
Zonguldak Karaelmas	Alaplı

Bu okulların atölye, laboratuvar vb. konulardaki eksiklerinin giderilip modern bir yapıya kavuşturulmaları, mezunlarının iş bulmalarını kolaylaştırıcı etki yapmıştır. Bu örneklerde de görüldüğü gibi, yeterli ilgi gösterilip gerekli kaynaklar sağlandığında, MYO'ların asli fonksiyonlarını ifa etmemeleri için hiçbir sebep yoktur.

Elbette, sistematik olmaktan ziyade, sorunun büyüklüğünün dayattığı istisnai uygulamalar, ülkenin ihtiyacı olan gerçek çözümler değildir. Ama sevindirici olan, mesleki eğitimin sorunlarına ilişkin hassasiyetlerin her geçen gün artıyor olmasıdır. Her ne kadar, konuya ilişkin tartışmaların asli mecrasında yürütülmesi henüz başarılammışsa da, gelişmeler ümit vericidir.

YÜKSEK ÖĞRETİM CEPHESİNDEN MESLEKİ EĞİTİME BAKIŞ

Meslek Yüksek Okulları, her ne kadar belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan kurumlar olarak kurulmuş ise de, okul ve öğrenci sayısı itibarıyla yaygınlaştırılıp bugünkü düzeyine ulaşmasında farklı amaçların etkili olduğu bir gerçektir.

Ülkemizdeki yüksek öğrenim öğrenci sayıları

	Ön lisans	Lisans	Toplam
Örgün eğitim	305762	756736	1062498
İkinci öğretim	176446	180581	357027
Toplam	428208	937317	1419525

Kaynak: ÖSYM, 2007.

Bunun için öncelikle Türkiye'deki nüfus içinde yüksek öğretim oranını, Avrupa Birliği ülkeleri ile mukayeseli olarak değerlendirmek gerekiyor.

AB üyesi ve adayı ülkelerde okullaşma oranları

ÜLKELER	İlköğretim	Ortaöğretim	Yükseköğretim
Almanya	104	104	47
Avusturya	100	103	48
Belçike	103	146	56
Danimarka	101	121	48
Finlandiya	99	118	74
Fransa	105	111	51
Hollanda	108	132	47
İngiltere	116	129	52
İrlanda	104	118	41
İspanya	109	120	51
İsveç	107	140	50
İtalya	101	95	47
Lüksemburg	99	88	10
Portekiz	128	111	39
Yunanistan	93	95	47
Toplam ortalama	105	115	47
Türkiye	97	53	19

Kaynak: DİE, 2004.

Türkiye, Meslek Yüksek Okullarının yüzbinlerce artırılan kontenjanlarının rağmen, hala yüksek öğretim oranı en düşük ülkeler arasında yer almaktadır. Şayet, MYO'ların sayıları ve kontenjanları bu kadar artırılmamış olsaydı, yüksek öğretim istatistiklerindeki durumumuzun çok daha geri olacağı açıktır. Rastgele temin edilmiş binalarda, yeterli teknik altyapı sağlanmadan, öğretim kadrosu yetiştirilmeden, açılan programlar ile bölgedeki işgücü ihtiyacının analizi yapılmadan, "bir müdür bir mühür" ile eğitime başlatılan MYO'lar, Türkiye'nin yüksek öğretim istatistiklerinin iyileşmesine yardımcı olmuşsa da, mesleki eğitim sorununun çözümünde ve ara eleman ihtiyacının giderilmesinde herhangi bir katkı sağlayamamışlardır. Nitekim,

çalışabilecek yaştaki insanlarımızın işgücüne katılımı, %51 ile Avrupa ülkeleri arasında en düşük seviyede kalmıştır.

Diğer tarafta, adeta ülkede MYO açma seferberliğinin ilan edildiği dönemde kuruluşları yapılan, ancak eğitim-öğretim için gerekli şartlar oluşturulmadığı için faaliyete geçemeyen çok sayıda okul bulunmaktadır. Bu okulların önemli bölümünün faaliyete geçmesinden zaman içinde vazgeçilebileceği anlaşılmaktadır. Nüfusu az ilçe ve beldelerdeki MYO'ların da, yeterli fiziki altyapı sağlanamaması halinde, zaman içinde elenebileceği söylenebilir.

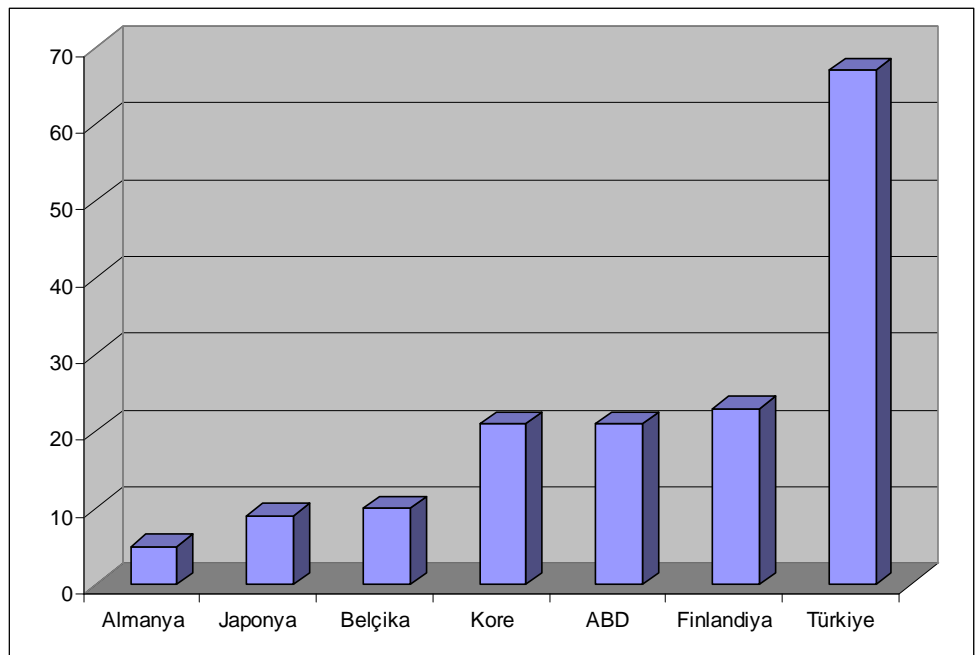
Bütün bu çabalara ve sağlıksız gelişime rağmen, Türkiye'deki MYO oranının yüksek öğretim içindeki yaklaşık üçte birlik payı, henüz Norveç, ABD, İrlanda, İsveç, Belçika, Hollanda gibi pek çok gelişmiş ülkenin %40'lı, %50'li rakamlardaki oranlarının gerisindedir.

Bu değerlendirmeyi yaparken, Türk yüksek öğretimi içinde MYO'ların payının 1999 yılında %15 olduğunu unutmamak gerekiyor. 7-8 yılda, lisans düzeyindeki artışa rağmen, MYO'ların payının iki katından fazlaya çıkması, bu alana ne boyutta yoğunlaşıldığı konusunda fikir vermektedir. Ancak, bu yoğunlaşmanın çok da bilinçli ve planlı olmadığını sonuçlar ortaya koymaktadır.

Genç nüfus oranı, şehirleşmenin artmasına paralel olarak orta ve yüksek öğretim imkanlarının artması, refah düzeyinin genel olarak yükselmesiyle ailelerin çocuklarının eğitime önem ve öncelik vermeye başlamaları, sanayinin gelişmesine paralel olarak bu alanda ileri teknoloji kullanımının nitelikli insan gücü ihtiyacını ortaya çıkarması gibi faktörler bir anda ortaya çıkmış değildir. Fakat, bu sürece paralel olarak, genel olarak mesleki eğitimin, özellikle de meslek yüksek okullarının geliştirilmesi konusunda yeterli adımlar atılamamıştır.

Sadece, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısını gösteren şu tablo bile, plansızlığın en bariz örneklerinden biridir:

MYO'larda öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı

Kaynak: OECD, 2005.

MYO kontenjanlarını artırmak uğruna geliştirilen sınavsız geçiş, endüstri meslek liseleri binalarının MYO olarak kullanılması, ilçe ve beldelerde adeta bulunabilen her binaya ciddi hiçbir hazırlık yapılmaksızın MYO tabelasının asılması, teknik altyapı ve öğretim elemanı eksikliğinin dikkate alınmaması gibi uygulamalar, sağladığı zengin tecrübe yanında, bir neslin heba olmasına da yol açmıştır. MYO'ları pek çok açıdan meslek liselerinin gerisine düşüren bu yanlışlar, bir süredir her platformda konuşulmakta ve tartışılmaktadır.

YÖK tarafından düzenlenen ve üçüncüsü 2007 Kasım ayında Adana'da yapılan Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısında hazırlanan komisyon raporunda (V. Komisyon, Mesleki Teknik Eğitimde Tanıtım ve

Cazibe Oluşturma, Moderatör: Prof. Dr. Beşir Şahin) Meslek Yüksek Okullarının genel anlamda sorunları şu şekilde sıralanmaktadır:

- “1- Ülkemizde meslek yüksekokullarına yöneliş ve ilgi, gelişmiş ülkelerdeki önlisans okullarına yöneliş ve ilgi kadar yüksek değildir.
- 2- Genel olarak bu okullar, üniversite yönetimleri tarafından kampus alanı dışında tutulmaktadır. Bu durum ise, meslek yüksekokullarının “üniversite”nin bir parçası olarak düşünülmesini, öğrencilerinin de kendilerini üniversiteli olarak hissetmeleri engellemektedir.
- 3- Meslek yüksekokullarına yeterli önemiyet verilmemektedir. Özellikle sınavsız geçiş sisteminin getirilmiş olması öğrenci kalitesini oldukça düşürmüştür.
- 4- Meslek Yüksekokulu eğitiminde okul, bina, atölye, laboratuvar, ders araç-gereç ve iç donanımıyla ilgili sorunlar had safhadadır. Çağın gerektirdiği eğitim gereçlerinden yoksun bulunmaktadırlar.
- 5- Nitelikli öğretim elemanı temininde sorunlar yaşanmaktadır. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı çok yüksektir.
- 6- Okul donanımı ve ders programları ilgili sektörlerin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır ve güncelleme sorunu yaşanmaktadır.
- 7- Meslek Yüksekokulu mezunlarının sosyal statü, istihdam ve özlük haklarına yönelik sorunlar, yıllardan beri bir türlü çözülememektedir.
- 8- İş dünyasının beklentileri dikkate alınarak sanayi-üniversite işbirliği sağlanamamaktadır.
- 9- Sorunlar, popülist ve kısa dönemli politik yaklaşımlarla çözülmeye çalışıldığında daha karmaşık hale gelmektedir.”

Prof. Dr. İsa Eşme de, Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansının açılışında sunduğu “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunları” başlıklı bildiride, MYO’larla ilgili başlıca sorunları şu şekilde özetlemektedir:

- “- İlçe ve beldelerdeki MYO’ların çoğunda, barınma, işyeri uygulaması ve sosyal yaşam açısından eğitim koşulları olması gereken düzeyde değildir.
- Eğitim, kuramsal ağırlıklı, işyeri uygulama oranı çok düşüktür.
- Öğretim elemanlarının sanayi deneyimi az, ders yükleri çok fazla, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı çok yüksektir.

- Meslek liselerinden gelen öğrencilerde, uyum ve akademik başarı açısından sorun yaşanmaktadır.”

Buralarda ifade edilen hususlar, pek çok farklı rapor ve çalışmada dile getirilen sorunların bir özeti mahiyetindedir. En azından MYO'ların sorunları üzerinde mutabakat sağlanması, çözüme ilişkin tartışmaların makul ve mantıklı ortak paydada buluşabilmesi bakımından ümit verici bir gelişmedir.

MYO'LARIN GELECEĞİ

Sorunların özetle ifade edildiği III. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürleri Toplantısı komisyon raporunda, çözüm önerileri de şu şekilde sıralanmaktadır:

1- Meslek yüksekokullarının tanımı yeniden yapılarak, bu okullarla ilgili halk kanaatinin değişmesi yönünde çaba gösterilmeli, okullara gereken önemi verilmeli ve gelişmiş ülkelerdeki gibi, öğrencilerin tercihlerinde birer cazibe merkezi haline getirilmeye çalışılmalıdır. Çünkü bu okullar, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, bizim ülkemize de çok yararlı hizmetler verebilecek eğitim kurumlarıdır.

2- Öğrencilerin pedagojik durumlarını ve üniversitelerin diğer alt yapılarını da düşünerek, mümkün olan meslek yüksekokulları üniversitelerin merkezi kampüsleri içerisine alınmalıdır.

3- Meslek yüksekokulları ile ilgili Yükseköğretim Kurulu koordinasyon birimi tarafından istatistikî çalışmalar yapılarak bu okullarda var olan sorunların tamamı belirlenmelidir. Bu birim tarafından eğitim-öğretim düzeylerinin üst düzeyde tutulması için yıllık denetim yapılması gerekmektedir.

4- Popülist yaklaşımlar terk edilerek, meslek yüksekokulları prensip olarak büyük yerleşim birimlerinin sanayi, hizmet ve ticaret bölgelerinde veya bu bölgelere çok yakın mekânlarda kurulmalı, öğrencilerinin sanayi, hizmet ve ticaret bölgelerinde çok yoğun bir pratik eğitim yapabilmeleri sağlanmalı, bilgisayar ve yabancı dil öğrenme imkânları dikkate alınmalıdır.

5- Meslek yüksekokullarının laboratuvarları modernleştirilmelidir. Ancak her yüksekokul veya lisans programı yerine üniversite merkez kampüslerinde,

ilgili üniversite bünyesindeki yüksekokulların önlisans programlarında ve lisans programlarının kullanımına da sunulacak şekilde merkez laboratuvarlar kurulmalıdır.

6- Meslek yüksekokullarındaki öğretim elemanı kadrosu, nitelik ve nicelik olarak yeterli düzeye ulaştırılmalıdır.

7- Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik dikey geçiş sınav sistemi %10 kontenjanla devam etmelidir.

8- Meslek yüksekokullarında uygulanan eğitim programları yerel, ulusal ve evrensel bilgi ve becerileri harmanlayarak öğrencilerine aktaracak, onları çağın ve ilgili sektörlerin beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte geliştirecek programlar olmalıdır ve periyodik olarak iyileştirilmelidir.

9- Meslek Yüksekokulu mezunlarına, kamu sektöründe, kendi alanlarında, işe alınacaklar arasında öncelik tanınmalı ve özlük hakları eğitim düzeylerine uygun olmalıdır.

10- Askerlik görevinde lise mezunları ile aynı statüde olmamalıdır.

11- Bütün bunlar yapılırken belli bir program çerçevesinde, bu okullara sınavsız giriş hakkı ortadan kaldırılmalıdır. Bunun yerine, rekabetçi bir ortamın sağlanabilmesi için seçme sınavı ile bu okullara öğrenci alınmalıdır. 2002 yılında kabul edilen 4702 sayılı yasa ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını bitiren öğrencilerin, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesindeki meslek yüksekokullarına sınavsız olarak yerleştirilmeleri hükmü getirilmiştir. Pek çok sorunu beraberinde getiren bu uygulamanın bir dezavantajı da, çoğunluğu meslek lisesinden gelen ve yarının ara eleman adayları olan öğrencilerin bilgisayar okuryazarlık düzeylerinin beklenenin çok altında olmasıdır.

12- Önlisans ve lisans eğitimlerini tamamlayan öğrenciler, istihdamlarında mezun oldukları üniversiteden destek almalıdırlar. Bu kapsamda üniversitelerde kariyer büroları kurularak mezunlar ile ilgili sektörler arasında bağlantı sağlanmalıdır.”

Söz konusu raporda, meslek yüksek okullarının cazibe merkezi haline getirilebilmesi konusunda yapılan değerlendirme de şu şekildedir:

“Meslek yüksekokullarının tanıtımlarının iyi yapılabilmesi ve cazip hale getirilmesinin sağlanmasında en etkili yol meslek liseleri ve bu okullardaki eğitim öğretim düzeyi ve kalitesidir. Türkiye’deki meslek yüksekokullarının

eğitim ğretim ve kalitesindeki sorunlarını tam anlamıyla irdeleyebilmek için öncelikle mesleki ve teknik ortaöğretim okullarındaki eğitim-öğretimin genel yapısını incelememiz ve meslek yüksekokullarına yansıyan sorunların belirlenmesi gerekmektedir. Meslek liselerindeki sorunların üzülmesi durumunda, mesleki ve teknik yüksekokulları tercih eden ğrenci profili yükselecektir

Meslek Lisesi Sayısındaki okluk ve Meslek Alanlarının Net Olarak Belirlenmesi: Türkiye’de ortaöğretim sisteminde çok sayıda meslek lisesi yer almaktadır. Kısa meslek kursları ile veya ıraklık eğitimi ile kazandırılabilen beceriler için bile meslek liseleri açılmıştır. Milli eğitim politikası çerçevesinde öncelikle Japonya’da olduğu gibi meslek alanları net olarak tanımlanmalı, mesleki ve teknik orta ğretim ve meslek okulları yeniden yapılandırılmalıdır.

Meslek Liselerinin Amaçlarından Sapmaları ve Diğer Konular: Meslek liselerinin kuruluş amaçları, ileri teknoloji ürünlerini işletebilen, bakım ve onarımını yapabilen nitelikli elemanlar yetiştirmektir. Ayrıca, AB lkelerinde ve gelişmiş ülkelerde uygulanamaması, meslek tanımlarının tam yerleşememesi, niversite giriş sınav sisteminin sık değişmesi, mesleki ve teknik lise ile Meslek Yüksekokullarının etkin olarak kurumsallaşamamalarına neden olmaktadır. Okul kademelerindeki geçişlerin tam olarak belirlenememesi, yeteneklerine uygun bir programa yerleştirmede öğrencilerin ynlendirilememeleri, danışmanlık hizmetlerindeki eksiklik, eğitim yaşamı ile çalışma yaşamı arasındaki kopukluk, sanayi ile ve sivil toplum örgütleri ile iyi iletişimin sağlanamaması gibi birçok nedenden kaynaklanmıştır.

Eğitim Planı, ğretim Yöntemi ve nemi: Orta ğretimde sınıfta kalma söz konusu olmadığından bilhassa matematik ve fen derslerinden öğrenciler yeterli düzeyde bilgi düzeyine sahip olamamaktadırlar. Bu durum, meslek yüksekokullarında matematik ve fen derslerinde önemli sorunlar yaratmaktadır ve öğrencilerin sene kaybına neden olmaktadır. Sonuç olarak, Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan eğitim programı meslek liselerinden gelen öğrencilere verilememektedir.

Öğretmenliğin Cazip Hale Getirilmesi: Eğitim-ğretimin temel iki yapı taşı vardır, bu da ğrenci ve öğretmendir. İleri teknolojileri kullanabilen ğrenci ileri teknolojileri kullanan ğretmen ile sağlanır. Öğrencinin niteliği öğretmenin niteliği ile ilişkilidir. Öğretmen kendini yenileyemiyor ve/veya

geliştiremiyor ise, uygulanacak hiçbir program hedefine ulaşmaz. Öğretmenlerin ileri teknolojiyi kullanan sanayi kuruluşlarında meslek içi kurslara katılmaları, ileri teknolojiyi kullanan firmalarda kısa dönemlerde çalışarak mesleki bilgi ve görgüsünün artması sağlanmalıdır. Cumhuriyetin ilk döneminde olduğu gibi öğretmenliğin çok cazip meslek haline getirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlere ödüllendirme sistemi getirirken ödüllendirme ölçütlerini iyi tanımlamak gerekmektedir. Öğretmenlere yüksek sosyal statü ve yüksek ücretler verilmesi halinde, öğretime ve topluma yapacağı katkılar önemli ölçüde hissedilecektir.”

Bütün bu değerlendirmelerin, sorunla her gün yüzleşen MYO müdür ve müdür yardımcıları ile öğretim elemanları tarafından yapıldığı dikkate alındığında, tespitlere ve çözüm önerilerine büyük ölçüde katılmamak mümkün gözüküyor. Ancak, meslek liseleri ile MYO'lar arasındaki ilişkinin, kimi zaman hiç vurgulanmayan, kimi zaman da bilimsellikten ziyade ideolojik mülahazalara dayandığı intibayı veren analizlere konu yönlerinin bulunduğu bilinmektedir. Meslek liselerine ilişkin değerlendirme gerçekçi yapılmadığı zaman, nereden bakılırsa bakılsın, konunun en can alıcı noktalarından biri olarak karşımıza çıkan öğrencilerin niteliği sorunu çözüme kavuşturulamaz.

Meslek liselerindeki sorunların kaynağının da, bu okulları daha çok ilköğretim kurumlarından mezun olup, fen lisesi, Anadolu lisesi gibi nispeten seçkin okulları kazanamayan, genel liselere de gitmeyen, eğitim kademesinin el altındaki öğrenci grubunun tercih etmesi olduğunun düşünüldüğü bilinmektedir. Tümüyle doğru değilse de, bu düşüncenin haklılık payı büyüktür. Bu durumda, MYO'ların öncelikli insan kaynağı olan bu okulları tercih eden öğrencilerin kalitesinin yükseltilmesiyle işe başlanması gerektiği söylenebilir.

MYO'LAR VE TÜRKİYE'NİN HEDEFLERİ

Türkiye'nin 2013 yılına kadar olan projeksiyonlarını içeren ve 2008 yılı Ocak ayında ilan edilen Hükümet Eylem Planında, mesleki eğitimi ve mesleki alanı ilgilendiren temel hedefler şu şekilde sıralanmaktadır:

“- Eğitimin kalitesi iyileştirilecektir. (Öğrencilerin yeteneklerinin ve bireysel farklılıklarının erken dönemlerde belirlenmesi için rehberlik ve yönlendirme sisteminin etkin hale getirilmesi çabası sürdürülecektir. İlköğretimde 4 ila 6. yıldan sonra çocukların ilgi ve kabiliyetlerine göre farklı alanlara yoğunlaşmalarına imkan verilecektir.)

- Okullaşma oranı ortaöğretimde %90'a çıkarılacaktır.

- Ortaöğretim içinde meslek okullarına devam eden öğrencilerin payı %50'ye çıkarılacaktır. (Mesleki eğitimle yüksek öğretim arasındaki geçişler kolaylaştırılacaktır. Mesleki eğitim veren kurumların fiziki alt yapı ve öğretmen ihtiyacı giderilecektir. Mesleki eğitim sisteminin işlevselliğini geliştirmede iş dünyasıyla işbirliği artırılabilecektir. Mesleki eğitim programlarının ve içeriklerinin belirlenmesinde işletmelerin aktif katılımı sağlanacaktır. Merkezi ve yerel düzeyde, işletmelerin mesleki eğitim sistemi içerisine alınması ile eğitim-istihdam arasındaki ilişki güçlenecek, işverenler istedikleri nitelikteki işgücünü kolayca temin edebileceklerdir. İşgücü piyasası ihtiyaç analizleri yapılmasına başlanacaktır. Mesleki eğitim gören öğrencilerin iş dünyası ile iç içe ve mezun olduklarında kolayca iş bulabilecekleri sistem etkin ve yaygın bir hale getirilecektir.)

- Mesleki ve teknik eğitim sistemi etkin hale getirilecektir. (Mesleki eğitimde okul türü yerine program türünü esas alan ve programlar arasında kolaylıkla geçişlerin yapılabilirdiği esnek bir sistemin altyapısı kurulmuş olup, önümüzdeki dönemde bu sisteme geçilecektir. Hızlı teknolojik değişim, uluslararası bütünleşme, artan rekabet ve bilgi ekonomisinin gelecek ihtiyaçlarını dikkate alan bir mesleki ve teknik eğitim sistemi geliştirilecektir. Mesleki eğitimde piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikteki insan gücünü yetiştirmek için modüler ve esnek bir sisteme geçiş çalışmaları sürdürülecektir. Özel sektör, meslek kuruluşları ile işçi ve işveren kuruluşlarının meslek eğitimi vermeleri özendirilecektir. Gerek AB'nin meslek eğitimi programı olan Leonardo Programı çerçevesinde gerekse diğer devam eden ve hazırlık çalışmaları yapılan projelerle mesleki eğitimde uluslararası boyut ileriye götürülecektir. Meslek Yüksekokullarının mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarıyla entegrasyonu güçlendirilecektir ve meslek yüksekokulları daha işlevsel hale getirilecektir. Mesleki eğitimde program güncellenmesi ve modül hazırlanması çalışmalarına devam edilecektir. Çıraklık eğitim merkezlerinin ve programlarının modernleştirilmesi, meslek liseleri ve meslek yüksek okullarının işgücü

piyasası ile işbirliği içinde eğitim yapmaları sağlanacaktır. İşletmelerin eğitim programlarının belirlenmesine aktif katılımı, eğitimlerde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılması ve organize sanayi bölgelerinde Beceri Geliştirme Merkezlerinin kurulması sağlanacaktır. MYO öğrencilerinin sanayide uygulama ve staj yapma imkanları geliştirilecektir. MYO'lar ile OSB'ler arasında etkin bir işbirliği, İl İstihdam ve İl Mesleki Eğitim Kurulları koordinesiyle sağlanacaktır.)

- **Meslekler standartlara kavuşturulacak, meslekleri icra edecek kişiler sertifikalandırılacaktır.** (Meslek standartlarının geliştirilmesini sağlamak amacıyla Mesleki Yeterlilik Kurumunun kurumsal kapasitesi güçlendirilecektir.)

- **“Meslek edin-işin hazır”, “Gençler işadama oluyor”, “Kadın girişimcilik” gibi aktif işgücü programları uygulamaya başlanacaktır.** (Mesleki eğitimlerin başarısı göz önüne tutularak işverenlerin talep ettiği alanlarda istihdam garantili mesleki eğitim programları yaygınlaştırılacaktır. Önümüzdeki dönemde işsizliğin yoğun olduğu yerlerde başta üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve yerel yönetimler başta olmak üzere yerel aktörler tarafından hazırlanan meslek edindirme projelerine finansman sağlanacaktır. Gençlere yönelik olarak girişimcilik eğitimi verilecek, eğitim sonrasında bireysel iş planları hazırlanarak kurulacak olan işe yönelik danışmanlık, finansman, pazarlama gibi her türlü ihtiyaç duyulan destek verilecektir. Bu kapsamda özellikle işsizlik oranının yüksek olduğu illerden başlamak üzere her ilde İş Geliştirme Merkezleri (İŞGEM) kurulacaktır. Kadın girişimcilerimize işgücü piyasasında geçerli alanlarda iş fikrinden başlayarak iş kurma sonrası dahil ihtiyaç duyacakları bütün konularda eğitim ve bilgilendirme desteği sağlanacaktır.)”

Hükümetin Eylem Planında MYO'ların güncel sorunlarının pek çoğunun çözümüne karşılık gelen somut hedefler bulunmadığı görülmektedir. Ancak, genel olarak mesleki eğitimin sorunlarının çözümü yolunda atılan her adımın, MYO'lardaki sorunların çözümüne de katkı sağlayacağı açıktır. Örneğin, eğitimde kalitenin artırılması hedefi çerçevesinde, ilköğretimden itibaren başlayacak rehberlik ve yönlendirme çalışmalarının, MYO'lara gelen öğrenci kalitesinin artmasını sağlayacağı söylenebilir. Yine meslek standartlarının geliştirilmesi, MYO'larda verilen eğitimin hangi yönde derinleştirilmesi gerektiği konusunda belirleyici olacaktır. Genel olarak

üniversitelerin kadro ve diğer sorunlarının çözümünün, MYO'ların önünü açıcı etkiler doğurması da kaçınılmazdır.

SONUÇ

Giderek daha büyük önem kazanan mesleki eğitim sorununun en önemli unsurlarından biri olan meslek yüksek okulları, son 10 yıldır, kontrolsüz bir büyüme ile, yüksek öğretim sistemimizin önemli bir bölümünü oluşturur hale gelmişlerdir. Mesleki eğitim veren orta öğretim kurumlarında yaşanan tıkanıklığı aşmak için, bu okullar ile meslek yüksek okulları arasında engelsiz/kontrolsüz bir yol açılmıştır. Bu durum, ister istemez çok sayıda MYO'nun, yeterli fiziki, teknik ve eğitici altyapısı olmadan açılıp eğitime başlamasına sebep olmuştur. Okul ve öğrenci sayısındaki büyük patlama, beraberinde sorun patlamasını da getirmiştir.

Meslek yüksek okulları ile ilgili sorunlar birkaç farklı cepheden ele alınıp tartışılmaktadır. Bunlardan biri, MYO'ların üniversitelere bağlı olarak eğitim-öğretim vermeleri sebebiyle, yüksek öğretim boyutudur. Bu okullar, AB sürecinin de etkisiyle, yüksek öğretimdeki okullaşma oranının hızla yükseltilmesinin araçlarından biri olarak kullanılmıştır. Yerel siyaset için de elverişli malzeme olmaları, MYO'ların olağanüstü bir hızla çoğalıp yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Bu sağlıksız büyüme bir süre sonra tıkanıklığa yol açmıştır. Son yıllarda MYO'ların sorunları ve çözüm yolları üzerine pek çok toplantı yapılmış, alternatifler üretilmiştir. Fakat, konunun yüksek öğretime ve mesleki ortaöğretim kurumlarına ilişkin siyasi/ideolojik tartışmalara endeksli olarak yürümesi, çözümü geciktirmekte ve alanlarda zora sokmaktadır.

Türkiye'nin yetişmiş ara eleman ihtiyacına, dolayısıyla mesleki eğitim sorununa ilişkin kısa ve orta vadeli resmi projeksiyonlarda MYO'ların, olmaları gereken ağırlıkta yer almamaları, bu konudaki belirsizliklerin yakın dönemde giderilmesinin oldukça güç olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte, genel lise mezunlarının tamamına yakınının ve üniversite mezunlarının büyük bölümünün işsizlik tehdidi altında kalması, mesleki eğitim veren kuruluşların cazibesini zorunlu olarak artıracaktır.

Mesleki eğitimin fevkalade dinamik ve talepkar bir alan olması, MYO'ların geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. MYO'ların bizatihi kendilerinin ulaştığı büyüklük de, bu zorunluluğu güçlendiren bir husustur. Bu sebeplerle, arzu edilen etkinlik ve hızda bir gelişme olmasa da, önümüzdeki dönemde geçmiş 10 yıla göre daha derli-toplu bir MYO manzarasının ortaya çıkması kaçınılmazdır.

ÖNERİLER

- Meslek yüksek okullarının öğrenci kaynakları iyileştirilmelidir. Bu çerçevede, katsayı uygulaması gözden geçirilerek, meslek liselerine daha nitelikli öğrencilerin itibar etmesinin yolu açılmalıdır. Ayrıca, genel liselerdeki öğrencilerin meslek yüksek okullarına yönelmesi de teşvik edilmelidir. Katsayı uygulaması, her türlü ideolojik tartışmadan bağımsız olarak, Türk mesleki eğitim sisteminin geleceğinde ifa edeceği fonksiyonlar itibarıyla değerlendirilmelidir. Aksi taktirde, sorun çözmek adına atılan her adım beraberinde yeni sorunlar getirecektir. Sınavsız geçiş uygulaması yerine, meslek lisesi öğrencilerine öncelik tanıyan, ancak belirli bir düzeyi de gözetilen bir sistem kurulmalıdır.

- Meslek yüksek okullarına ilişkin, bilimsel, gerçekçi ve uygulanabilir standartlar getirilmelidir. Özellikle ilçe ve belde gibi yerleşim birimlerinde yoğunlaşan az öğrencili-çok sıkıntılı okulların durumu gözden geçirilerek, bu okullar konusunda akılcı bir değerlendirmeye karar verilmelidir. Üniversite kampüsleri içinde veya yakınında meslek yüksek okullarının kurulması teşvik edilerek, bu okulların, öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının, üniversitenin teknik, bilimsel ve sosyal imkanlarından faydalanabilmeleri sağlanmalıdır. Meslek yüksek okullarının eksiklerini, fiziki mekanlarından başlayarak, öğretim elemanı, teknik altyapı ve diğer unsurlar bakımından hızla tamamlamak için gereken çabalar samimiyetle gösterilmelidir.

- Yeni açılacak meslek yüksek okulları için, belirlenen akademik, teknik ve fiziki standartların yanı sıra, bölgedeki işgücü ihtiyacının da mutlak surette dikkate alınacağı bir sistem getirilmelidir. Bunun için ilgili kurumlarla,

“gerçek anlamda” bir işbirliğine gidilmelidir. Bu işbirliği, eğitimde, okulların imkanları yanında sektörel imkanların da kullanılabilmesini sağlayacak genişlikte olmalıdır.

- Meslek yüksek okullarının kuruluş, işleyiş ve belgelendirme sisteminde, Avrupa Birliği başta olmak üzere, uluslararası standartlar dikkate alınarak, bu okullardan mezun olanların sadece ülke içinde değil, yurt dışında da istihdam edilebilmelerinin yolu açılmalıdır.

ANKET

GİRİŞ

1- MESLEKİ EĞİTİM SORUNUNUN YÜKSEK ÖĞRETİM BOYUTU: MESLEK YÜKSEK OKULLARI

Bu araştırma, ülkemizde mesleki eğitimin sorunlarını bütün unsurlarıyla ortaya koymayı amaçlayan kapsamlı bir çalışmanın, yüksek öğretim bölümünün meslek yüksek okulları kısmını oluşturmaktadır.

Meslek yüksek okulları sorunu, mesleki orta öğretimle yakın ilişkili bir alandır. Ülkemizde, mesleki orta öğretimle genel orta öğretimin ilişkisine bakıldığında, karşımıza şöyle bir manzara çıkmaktadır.

Cumhuriyet Döneminde Genel Lise-Meslek Lisesi Karşılaştırması

Yıl	Genel Lise	Meslek Lisesi	Toplam	Meslek L. Oranı (%)
1923-1924	1.241	2.558	3.799	67
1943-1944	37.259	11.030	48.298	23
1963-1964	127.968	50.318	178.286	28
1983-1984	537.617	364.176	901.793	40
2000-2001	1.506.379	938.028	2.444.407	38
2002-2003	2.053.735	981.224	3.034.959	32
2003-2004	1.963.998	1.050.394	3.014.392	35
2004-2005	1.937.055	1.102.394	3.039.449	36
2005-2006	2.079.938	966.347	3.046.285	32
2006-2007	2.142.218	1.244.499	3.386.717	36

Kaynak: YÖK, *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi*, Ankara, 2007.
(MEB verilerine göre.)

Bu tablo, ülkemizde mesleki orta öğretimin, Cumhuriyet kurulduğunda fevkalade önemli bir konumda olmasına karşılık, daha sonra, 1980'li yıllarda gerçekleşen bir atılımın dışında, genellikle geri planda kaldığını ortaya koymaktadır.

Mesleki orta öğretimin bu durumu, doğal olarak yüksek öğrenimi de etkilemektedir.

Tarihi Süreç

Türkiye’de genel olarak mesleki eğitimin tarihine bakıldığında, 19. yüzyıla kadar çıraklık sistemiyle yürüye gelmiş bir mesleki eğitim anlayışıyla karşılaşılır. Lonca sistemi, kendi işleyişi içinde, mesleki eğitim alan kişilerin devletle olan ilişkilerini de düzenlemiştir.

Osmanlı’nın son döneminde başlatılan ıslahat ve modernleşme hareketleri çerçevesinde, genellikle de askeri ihtiyaçları karşılamaya yönelik mesleki eğitim kuruluşu niteliğinde birtakım okullar açılmışsa da, bunlar yaygın ve etkin eğitim müesseseleri haline dönüşmemişlerdir.

Türkiye’nin, Batıdaki gibi bir sanayileşme süreci yaşayamaması, mesleki eğitimin devletin eğitim sistemi içindeki konumunun daima sorunlu olmasına, daha doğrusu ihmal edilmesine yol açmıştır. Öncelik her dönemde genel ortaöğretim ve buna bağlı olarak yüksek öğretim kurumlarına verilmiştir.

Nitekim, mesleki eğitim veren orta öğretim kurumları, genel orta öğretim kurumları içinde hep azınlıkta kalmış, Cumhuriyetin ilk yılları hariç, hiçbir zaman %40’lık oranı geçememiştir. Tam tersine, bu oranın %30’ların altına indiği dönemler de olmuştur.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, pek çok alanda olduğu gibi mesleki eğitim konusunda da yabancı uzmanların bilgisine ve öncülüğüne başvurulmuştur. Bu çerçevede, ilk defa ülkenin endüstrileşme sürecinde ihtiyaç duyacağı teknik eleman ihtiyacının karşılanması amacıyla meslek yüksek okullarının kurulması gündeme gelmiştir.

Meslek yüksek okullarının yüksek öğretimle ilgili kuruluşu mı, yoksa ortaöğretimden sorumlu Milli Eğitim Bakanlığına mı bağlı olacağı sürekli tartışma konusu olmuşsa da, 1981 yılına kadar bu görev Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmüştür.

Bugünkü meslek yüksek okullarının temeli, milli eğitim bakanlığının 1970'li yıllarda yüksek öğretime olan aşırı talebi hafifletmek amacıyla başlattığı mektupla öğretim ve yay-kur isimli programlarıyla atılmıştır. Yüksek öğretime giremeyen lise mezunlarına yönelik bu programlar, daha çok bugünkü açık öğretim sistemine benzetilebilir. Söz konusu programlardan umulan başarı elde edilmeyince, meslek yüksek okulları gündeme gelmiştir.

Bugünkü ismi ve biçimiyle meslek yüksek okulları, 1981 yılında kurulan YÖK döneminde faaliyete geçirilmiştir.

Gelişmiş ülkelerdeki örnekleriyle karşılaştırıldığında, ülkemizdeki meslek yüksek okulu olgusunun, hem çok geç, hem de geri bir yapılanma içinde olduğu görülmektedir.

Mevcut Durum

ÖSYM istatistiklerine göre, Türkiye'de, 2006-2007 öğretim yılı itibariyle 482.208 iki yıllık yüksek okul öğrencisi, 497 adet fiilen öğrencisi bulunan iki yıllık yüksek okul vardır. Bu öğrencilerin 215.099'u sosyal bilimler, 212.243'ü de teknik bilimler alanında, kalanı da diğer alanlarda eğitim görmektedirler.

Bu okullarda toplam 7086 kadrolu öğretim elemanı varken, 2435 de yine üniversiteler bünyesindeki diğer birimlerden gelen öğretim elemanı bulunmaktadır. Ayrıca, üniversite dışından da çok sayıda öğretim elemanının söz konusu okullarda görev yaptığı bilinmektedir. Kadrolu öğretim elemanlarının 1278'i sosyal bilimler, 1740'ı da teknik bilimler alanlarında eğitim veren yüksek okullarda görev yapmaktadır.

2007 yılı sonuçlarına göre, lisans/önlisans/AÖF gruplarına göre üniversiteye giren öğrencilerin orta öğretim türlerine göre dağılımı şu şekildedir:

Okul Türlerine Göre Sınavı Geçerli ve Yerleşen Aday Sayıları

Okul Türü	Sınavı Geçerli	Yerleşen				
		Lisans	Önlisans		AÖF	Toplam
			Sınavsız	ÖSS ile		
Lise	997.583	79.058	0	65.229	125.320	269.607
Lise (y.dil ağırlıklı)	121.856	37.567	0	7.230	9.599	54.396
Özel lise	12.581	2.769	0	791	1.515	5.075
Anadolu lisesi	97.426	40.227	0	2.426	5.032	47.685
Özel lise (y. dilde eğitim yapan)	24.412	9.000	0	1.327	2.685	13.012
Fen lisesi	7.080	4.247	0	20	81	4.348
Özel fen lisesi	2.909	1.659	0	38	123	1.820
Özel akşam lisesi	3.626	136	0	192	734	1.062
Güzel sanatlar liseleri	3.376	20	0	76	180	276
Öğretmen liseleri	14.987	8.158	0	147	644	8.949
İmam hatip liseleri	30.710	1.516	0	1.700	24.777	27.993
Ticaret meslek liseleri	65.675	937	36.922	233	18.558	56.650
Teknik liseler	11.520	943	3.827	91	2.139	7.000
Endüstri meslek liseleri	124.588	3.707	52.963	586	15.131	72.387
Kız meslek liseleri	73.780	2.346	15.612	607	9168	27.733
Otelcilik ve turizm meslek liseleri	6.388	697	2.736	15	941	4.389
Sağlık meslek liseleri	11.054	272	4.672	115	15.411	20.470
Diğer	5.809	265	1.493	705	1.695	3.538
Genel toplam	1.615.360	193.524	118.225	80.908	233.733	626.390

Kaynak: ÖSYM, 2007.

Meslek liselerinden mezun olanların lisans programlarına girme oranlarının çok düşük olduğu, buna karşılık sınavsız kayıpla girilen ön lisans

programlarına, yani meslek yüksek okullarına ciddi bir yönelim bulunduğu görülmektedir.

Zaten sorunlu bir alan olan mesleki eğitim, bu okullardan mezun olanların üniversitelerin lisans programlarına girişleri büyük ölçüde kısıtlanarak, insan kaynağı bakımından yeni sorunlarla karşı karşıya bırakılmıştır. Sınavsız geçiş sistemi, bu sorunların aynen ve hatta daha da ağırlaşmış olarak meslek yüksek okullarına taşınmasına sebep olmuştur.

İnsan kaynağı kalitesi böylesine kötü durumda olan meslek yüksek okullarının, çoğu politik tercihlerle, uygun olmayan binalarda, yetersiz teknik altyapı ve öğretim kadrosu ile eğitim vermeye zorlanmaları, işleri daha da içinden çıkılmaz hale getirmiştir.

Meslek yüksek okulları, hukuken üniversite kurumu olmalarına rağmen, fiilen üniversiteden daha aşağıda bir eğitim kurumu muamelesi görmekte, bu durum öğrencileri ve öğretim elemanlarını psikolojik olarak da olumsuz etkilemektedir.

2- ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Mesleki eğitimin yüksek öğretim boyutunda yaşanan sorunların, meslek yüksek okullarının öğrenci ve öğretim elemanları açısından tespiti, böylece bu çerçevede yürütülen çalışma ve tartışmalara veri sağlanması, güncel durumun gerçekçi bir şekilde ortaya konması, araştırmanın başlıca amacını oluşturmaktadır.

Türkiye, 1980'li yıllarda yaşadığı ekonomik ve sosyal dönüşümü, 1990'lı ve 2000'li yıllarda da, yaşadığı bütün sorunlara rağmen devam ettirmeyi başarmıştır. Ancak, gelişen teknoloji iş dünyasının her alanında duyduğu nitelikli eleman ihtiyacını sürekli artırmıştır. Öyleki işverenlerin %42,9'u istediği sayı ve nitelikle eleman bulabilmesi halinde işini genişletmeyi veya yeni işyeri açmayı düşündüğünü ifade etmektedir. (İTO, *İşverenlerin Mesleki Eğitime Bakışı Araştırması*, 2006) Ayrıca, yine nitelikli eleman

ihtiyacının bir sonucu olan yabancı personel istihdamı da ciddi boyutlara ulaşmıştır.

İşsizliğin en büyük sosyal sorun olarak tartışıldığı bir Türkiye’de, işverenlerin nitelikli eleman bulamamaktan şikayet etmesinin ve çareyi yabancı personel istihdamında aramasının yol açtığı çarpıklık bir yanda dururken, genel olarak mesleki eğitimdeki, özellikle de sistemin en önemli unsurlarından biri olan meslek yüksek okullarındaki sorunlara çözüm getirilememesi kaygı vericidir.

Türkiye’nin, adı ne olursa olsun, meslek yüksek okullarının sahip olduğu veya sahip olması arzulanan işleve sahip yüksek eğitim kuruluşlarına ihtiyacı bulunduğu açıktır. Sadece üniversiteleşme oranına yaptıkları büyük katkı dahi, bu kurumları Türkiye için elzem hale getirmiştir. Bununla birlikte, meslek yüksek okullarıyla ilgili mevcut kötü tecrübeler, bu kurumların geleceğine ilişkin beklentilerin törpülenmesine yol açmaktadır.

Tıpkı ortaöğretim kurumları gibi, meslek yüksek okulları arasında da, oldukça başarılı örneklerin bulunduğu bilinmektedir. Ancak, bu kurumlar, okul ve öğrenci sayısı bakımından hayli kalabalık olduğu için, başarılı örnekler çok fazla öne çıkamamaktadır.

Meslek yüksek okullarına ilişkin sorunların farklı yönleriyle ortaya konması, bu çerçevede yapılacak tartışmaların daha gerçekçi ve sağlıklı yürütmesine katkı sağlayacaktır.

3. YÖNTEM

Mesleki ve teknik eğitim sorununun yüksek öğretim boyutunun en önemli taraflarından birini teşkil eden, meslek yüksek okullarının öğrenci ve öğretim üyelerinin, bu çerçevedeki durumlarının ve kanaatlerinin belirlenmesi konusunda, nicel ölçümlere dayalı bir yöntem yaklaşımı benimsenmiştir.

Saha araştırmaları, deneklerin samimi ve dürüst cevaplar verdikleri kabulüne dayalıdır. Bu araştırmada da, ankete tabi tutulan öğretim elemanları ve öğrencilerin, üniversite ortamında veya civarında, karşılıklı güven anlayışına dayalı olarak ve bilgilerin niçin toplandığı, nasıl değerlendirileceği belirtilerek soruları cevaplandırmaları sağlanmıştır. Fakat, özellikle öğretim üyeleri arasında anket sorularını cevaplandırma konusunda belirgin bir tereddüt ve geri durma halinin varlığı dikkat çekmiştir. Ayrıca, meslek yüksek okullarının bir bölümünde, okulların yönetim binalarıyla, öğrencilerin fiilen eğitim gördükleri yerlerin farklı mekanlarda bulunması da karşılaşılan zorluklardan biri olmuştur.

Araştırmada, meslek yüksek okullarının öğrenci ve öğretim elemanlarının durumları ile görüşlerinin ayrı ayrı elde edilmesi yoluna gidilmiştir. Bu çerçevede, araştırmaya katılanların profilleri, mesleklerini veya okullarını niçin tercih ettikleri, yüksek öğretime ilişkin sorunlar ve yine okullardaki mesleki eğitime ilişkin sorunlar şeklinde bir tasnifle hareket edilerek soru formları oluşturulmuştur.

Soru formundaki her bir değişkenin analizinden elde edilen sonuçlar, hem bağımsız olarak, hem de gerektiği yerlerde birbirleriyle ilişkileri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Örnekleme

Araştırmanın evreni, Türkiye'deki bütün meslek yüksek okullarıdır. Meslek yüksek okullarının seçiminde, Türkiye'nin her ilinde ve pek çok ilçesinde meslek yüksek okulu bulunduğu göz önüne alınarak, DPT'nin ülkeyi 12 ana bölgeye ayıran coğrafi bölge sınıflandırması esasına göre bir değerlendirme yapılmıştır.

Buna göre, İstanbul, Ankara, İzmir, Balıkesir, Bursa, Antalya (Isparta), Kayseri, Zonguldak, Trabzon, Erzurum, Gaziantep ve Van illeri coğrafi bölge sınıflandırmasına göre örnekleme alınmıştır. Sadece Antalya anketlerinin bir bölümü, yine aynı bölge içinde yer alan Isparta'da gerçekleştirilmiştir.

Bu bölgelerdeki toplam öğrenci ve öğretim üyeleri adetlerinden hareketle, söz konusu bölgeyi temsil eden illerde ne kadar anket uygulanacağı tespit edilmiştir. Her ilden asgari 1, azami 10 yüksek okulda öğrenci ve öğretim elemanları üzerinde anket uygulanmıştır.

Anketin değerlendirmesi üniversite veya okul değil il bazında yapılmıştır. Çünkü amaç, hangi üniversitede veya hangi okulda ne sıkıntı olduğunu belirlemek değil, genel olarak mesleki eğitimin sorununun yüksek öğretim boyutunu ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, illere göre dağılımın esas alınmasının, üniversite veya okul bazlı dağılıma kıyasla çok daha amaca uygun olduğu değerlendirilmiştir.

Anket uygulanan meslek yüksek okulları ve bağlı oldukları üniversiteler ile anketlerin illere göre dağılımları şu şekildedir:

Anket Yapılan İller ve MYO'lar

<i>İL</i>	<i>MYO</i>
İstanbul	Bahçeşehir Ü. MYO Beykent Ü. MYO İstanbul Ü. Teknik B. MYO İstanbul Ü. Sosyal B. MYO İstanbul Kültür Ü. Teknik B. MYO İstanbul Ticaret Ü. MYO Maltepe Ü. MYO Marmara Ü. Teknik B. MYO Marmara Ü. Sosyal B. MYO Yıldız Teknik Ü. Yıldız MYO
Balıkesir	Balıkesir Ü. MYO Balıkesir Ü. Susurluk MYO
İzmir	Dokuz Eylül Ü. İzmir MYO Ege Ü. Bergama MYO Ege Ü. Ege MYO Yaşar Ü. MYO
Bursa	Uludağ Ü. Orhangazi MYO Uludağ Ü. İnegöl MYO Uludağ Ü. Karacabey MYO
Ankara	G.Ü. Atatürk MYO G.Ü. Ankara MYO H.Ü. Hacettepe MYO
Antalya (Isparta)	Akdeniz Ü. Teknik B. MYO Akdeniz Ü. Elmalı MYO Isparta Süleyman Demirel Ü. MYO
Kayseri	Erciyes Ü. Kayseri MYO Erciyes Ü. Sosyal B. MYO Erciyes Ü. Kocasinan MYO
Zonguldak	Z. Karaelmas Ü. Zonguldak MYO Z. Karaelmas Ü. Alaplı MYO Z. Karaelmas Ü. Çaycuma MYO
Trabzon	KTÜ Trabzon MYO KTÜ Beşikdüzü MYO
Erzurum	Atatürk Ü. Erzurum MYO Atatürk Ü. Oltu MYO
Van	Yüzcüncü Yıl Ü. Van MYO
Gaziantep	Gaziantep Ü. Gaziantep MYO Gaziantep Ü. Nizip MYO

İllere Göre Anket Yapılan Öğrenci Sayısı ve Oranı

İl	Sayı	%
Ankara	235	9,4
Antalya-Isparta	157	6,3
Balıkesir	174	6,9
Bursa	214	8,5
Erzurum	80	3,2
Gaziantep	94	3,8
İstanbul	634	25,3
İzmir	431	17,2
Kayseri	163	6,5
Trabzon	124	5,0
Van	61	2,4
Zonguldak	137	5,5
Toplam	2504	100,0

İllere Göre Anket Yapılan Öğretim Elemanı Sayısı ve Oranı

Seçenekler	Sayı	%
Ankara	6	4,5
Antalya-Isparta	22	16,5
Balıkesir	3	2,3
Bursa	14	10,5
Erzurum	8	6,0
Gaziantep	18	13,5
İstanbul	33	24,8
Kayseri	8	6,0
Trabzon	8	6,0
Van	5	3,8
Zonguldak	8	6,0
Toplam	133	100,0

Veri Derleme Aracı

Veri derleme aracı olarak 2 ayrı soru formu kullanılmıştır.

- 1- Meslek Yüksek Okulu Öğretim Elemanı Soru Formu
- 2- Meslek Yüksek Okulu Öğrenci Soru Formu

Bu soru formlarından öğretim elemanları için hazırlananı 50, öğrenciler için hazırlananı 59 kod girişine sahiptir. Soru formunun ilk bölümünde anket yapılan kişinin profilini çıkarmaya yönelik sorular vardır. Bunu, mesleğe ve üniversite eğitimine ilişkin soru grupları izlemekte, daha sonra da doğrudan mesleki eğitime ilişkin sorular yer almaktadır.

Veri Girişi

Soru formlarında yer alan cevaplar kodlanarak Excel programında bilgisayara girilmiş ve daha sonra SPSS programına aktarılarak analiz

yapılmıştır. SPSS tabloları, daha rahat kullanılabilmesi için word tablolarına dönüştürülerek rapora yerleştirilmiştir. Bu tabloların, ayrıca Excel formatları da hatırlanmıştır.

Raporlama

Tablolar, önce frekans biçimiyle bölümlere ayrılıp düzenlenmiştir. Gerek duyulan yerlerde çapraz tablolar alınarak rapora yerleştirilmiştir. Tabloların altına gerekli açıklamalar ve yorumlar yazılmış, bunlar rapor sonunda bir özet haline dönüştürülmüştür.

4- ARAŞTIRMA SÜRECİ

Araştırma, mesleki eğitimin sorunlarının, yüksek öğretim boyutunun önemli bir bölümünü oluşturan meslek yüksek okulları öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri alınarak ortaya konması amacıyla projelendirilmiştir. Bu çerçevede, 2007 yılı Eylül ayının ikinci yarısından itibaren çalışmalara başlanmış, mesleki eğitim sorununa ilişkin kaynaklar taranmış, akademik çalışmalar başta olmak üzere konuyla ilgili ulaşılabilen bütün yayınlar ve raporlar incelenmiştir. Bu sürecin sonunda, araştırmanın veri toplama aracı olan soru formları hazırlanmıştır. 2007 yılı sonuna kadar devam eden bu sürecin sonunda, araştırmanın veri toplama aracı olan soru formları hazırlanmıştır.

Anket formu taslaklara, konuyla ilgili çalışmalar yapan akademik çevrelerle de görüşülerek son hali verildikten sonra, 2008 yılı Şubat ayında sahaya çıkmıştır. Toplam 13 il ve 38 okulda gerçekleştirilen saha çalışmaları, Mart ayı başında tamamlanmıştır.

Anket, tamamen bilimsel amaçlı olmasına ve İstanbul Ticaret Odası tarafından gerçekleştirilmesine rağmen, uygulamada bazı meslek yüksek okullarında zorluklarla karşılaşmıştır. Anketlerin bir bölümü, okul içlerinde yapılırken, bir bölümü, söz konusu zorluklar sebebiyle okul binalarının dışında gerçekleştirilmiştir.

Anketlerin tamamlanmasının ardından kodlama ve veri girişi sürecine geçilmiştir. Veri girişinden sonra tablolar hazırlanmış ve raporlama işlemine geçilmiş ve ardından çalışma tamamlanmıştır.

I- MESLEK YÜKSEK OKULLARI (ÖĞRENCİ ANKETİ)

1- PROFİL

Tablo I / 1 - Cinsiyet

Seçenekler	Sayı	%
Kız	1132	45,2
Erkek	1372	54,8
Toplam	2504	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %45,2'si kız, %54,8'i erkektir.

Tablo I / 2 - Ailenizin yaşadığı yer?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	5	,2
Ailem okulumun bulunduğu şehirde yaşıyor	1240	49,5
Ailem başka bir şehirde yaşıyor	1259	50,3
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin yaklaşık yarısı, ailesinin bulunduğu şehirde eğitim görmektedir.

Tablo I / 3 - (DİKKAT! Bu tablo sadece ailesi başka şehirde yaşayanların cevaplarından oluşmaktadır) Nerede kalıyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	22	1,7
Devlet yurdunda	256	20,3
Özel yurтта	374	29,7
Evde	607	48,2
Toplam	1259	100,0

Ailesinin yanında oturmeyan öğrencilerin %48,2'si evde, %29,7'si özel yurttta, %20,3'ü devlet yurdunda kalmaktadır.

Tablo I / 4 - Ailenizin aylık geliri (haneye giren toplam YTL) nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	39	1,6
500 YTL'den az	181	7,2
500-1.000 YTL arası	811	32,4
1.000-1.500 YTL arası	749	29,9
1.500-2.500 YTL arası	379	15,1
2.500-4.000 YTL arası	184	7,3
4.000 YTL üzeri	161	6,4
Toplam	2504	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %39,6'sının ailesinin aylık geliri 1000 YTL'nin altındadır. Aylık aile geliri 2500 YTL'nin üzerinde olan öğrencilerin oranı %13,7'dir.

Tablo I / 5 - Babanızın mesleği nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	14	,6
Memur	283	11,3
İşçi	520	20,8
Emekli	597	23,8
Esnaf	442	17,7
Serbest meslek (avukat, muhasebeci, doktor vb.)	341	13,6
Çiftçi	113	4,5
İşsiz	49	2,0
Diğer	145	5,8
Toplam	2504	100,0

Baba mesleği emekli, işçi, memur gibi sabit gelirli gruba mensup olanların oranı %55,7'dir.

Tablo I / 6 - Babanızın eğitim durumu nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	11	,4
İlkokul	592	23,6
Ortaokul	507	20,2
Lise	811	32,4
Yüksekokul	531	21,2
Okuması yazması yok	26	1,0
Okur-yazar	26	1,0
Toplam	2504	100,0

Babasının eğitim seviyesi ilköğretim (ilkokul, ortaokul) olanların oranı %43,8, lise olanların oranı %32,4'tür.

Tablo I / 7 - Annenizin mesleği nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	10	,4
Memur	164	6,5
İşçi	145	5,8
Emekli	275	11,0
Esnaf	92	3,7
Serbest meslek (avukat, muhasebeci, doktor vb.)	124	5,0
Ev kadını	1583	63,2
İşsiz	57	2,3
Diğer	54	2,2
Toplam	2504	100,0

Anne mesleği ev kadını olanların oranı %63,2, emekli olanların oranı %11'dir.

Tablo I / 8 - Annenizin eğitim durumu nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	10	,4
İlkokul	914	36,5
Ortaokul	484	19,3
Lise	610	24,4
Yüksekokul	327	13,1
Okuması yazması yok	99	4,0
Okur-yazar	60	2,4
Toplam	2504	100,0

Annesinin eğitim seviyesi ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) olanların oranı %55,8, lise olanların oranı da %24,4'tür.

Tablo I / 9 - Seçtiğiniz meslek dalında ailenizden çalışan kimse var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	6	,2
Evet	423	16,9
Hayır	2075	82,9
Toplam	2504	100,0

Eğitim gördüğü meslek dalında ailesinden çalışan kimse bulunanların oranı %16,9'dur.

Tablo I / 10 - İnternet kullanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	3	,1
Evet, sürekli	1292	51,6
Arada sırada	1038	41,5
Hayır	171	6,8
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin %51,6'sı interneti sürekli kullandığını ifade ederken, %41,5'i de ara sıra kullandığını belirtmiştir.

Tablo I / 11 - Son üç ay içinde, ders kitabı dışında, hiç kitap okudunuz mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	5	,2
Hiç okumadım	950	37,9
1-4 tane okudum	1296	51,8
5 taneden fazla okudum	253	10,1
Toplam	2504	100,0

Son üç ay içinde, ders kitapları dışında hiç kitap okumamış olanların oranı %37,9, 5 taneden fazla kitap okumuş olanların oranı da %10,1'dir.

Tablo I / 12 - En son ne zaman tiyatroya veya sinemaya gittiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	5	,2
Geçen hafta	806	32,2
Geçen ay	966	38,6
Geçen yıl	497	19,8
Hiç gitmedim	230	9,2
Toplam	2504	100,0

Sinemaya veya tiyatroya en son bir ay önce gitmiş olanların oranı %38,6, bir hafta önce gitmiş olanların oranı %32,2, bir yıl önce gitmiş olanların oranı da %19,8'dir. Sinema veya tiyatroya en son bir yıl önce gitmiş olanlarla hiç gitmemiş olan öğrencilerin toplamı %29 gibi yüksek bir düzeydedir. Öğrencilerin yaklaşık %9,2'sinin tiyatro veya sinemaya hiç gitmemiş olması dikkat çekicidir.

Tablo I / 13 - Günlük gazete okuyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	5	,2
Birkaç tanesini düzenli takip ediyorum	440	17,6
Her gün bir gazete okurum	772	30,8
Ara sıra elime geçerse okurum	1006	40,2
Okumuyorum	281	11,2
Toplam	2504	100,0

Günlük gazeteleri, ellerine geçtikçe okuduğunu ifade edenlerin oranı %40,2 iken, her gün bir gazeteyi takip ettiğini söyleyenlerin oranı %30,8'dir. Hiç günlük gazete okumayanların oranı %11,2, birkaç gazeteyi düzenli takip edenlerin oranı da %17,6'dır.

Tablo I / 14 - Abone olduğunuz veya düzenli takip ettiğiniz bir dergi var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	13	,5
Evet	538	21,5
Hayır	1953	78,0
Toplam	2504	100,0

Abone olduğu veya düzenli takip ettiği bir dergi bulunduğunu söyleyenlerin oranı %21,5'tir. Abone olduğu veya düzenli takip ettiği dergi bulunmadığını belirtenlerin oranı %78'dir.

Tablo I / 15 - İlköğretim mezuniyet (diploma) notunuz kaç?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	13	,5
5.0	197	7,9
4 ile 5 arası	1158	46,2
3 ile 4 arası	1001	40,0
3 ten aşağı	135	5,4
Toplam	2504	100,0

İlköğretim mezuniyet notu 4 ile 5 arasında olanların oranı %46,2, 3 ile 4 arasında olanların oranı da %40'tır.

Tablo I / 16 - Lise mezuniyet (diploma) notunuz kaç?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	9	,4
5.0	125	5,0
4 ile 5 arası	930	37,1
3 ile 4 arası	1183	47,2
3 ten aşağı	257	10,3
Toplam	2504	100,0

Lise mezuniyet notu 3 ile 4 arasında olanların oranı %47,2, 4 ile 5 arasında olanların oranı da %37,1'dir. Lise mezuniyet notu 5.0 olanlar %5'te kalırken, 3'ten aşağı olanların oranı %10,3'ü bulmaktadır.

Tablo I / 17 - Lisede matematik dersinden aldığınız ortalama not nasıldı? (100'lük sisteme göre)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	13	,5
50'den aşağı	311	12,4
51-60 arası	658	26,3
61-70 arası	619	24,7
71-80 arası	462	18,5
81-90 arası	293	11,7
91-100 arası	148	5,9
Toplam	2504	100,0

100'lük sisteme göre lisede matematik dersinin ortalaması 60'dan aşağı olanların oranı %38,7 iken, 80'den yukarı olanların oranı %17,6'dır.

Tablo I / 18 - Ne tür bir liseden mezunsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	14	,6
Anadolu Teknik Lisesi	190	7,6
Anadolu Meslek Lisesi	607	24,2
Teknik Lise	173	6,9
Endüstri Meslek Lisesi	558	22,3
Anadolu Lisesi	69	2,8
Fen Lisesi	41	1,6
Normal Lise	598	23,9
Diğer lise	254	10,1
Toplam	2504	100,0

Araştırmaya katılanların %24,2'si Anadolu meslek, %22,3'ü endüstri meslek, %23,9'u normal lise mezunudur.

Tablo I / 18a - Lise mezuniyet (diploma) notunuz kaçtır? sorusuna göre ne tür bir liseden mezunsunuz?

Lise mezuniyet (diploma) notunuz kaçtır?	Ne tür bir liseden mezunsunuz?								
	Cevapsız	Anadolu Teknik Lisesi	Anadolu Meslek Lisesi	Teknik Lise	Endüstri Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	Fen Lisesi	Normal Lise	Diğer Lise
Cevapsız	11,1%	11,1%	44,4%	11,1%	11,1%			11,1%	
5.0	,8%	10,4%	34,4%		18,4%	2,4%	16,8%	13,6%	3,2%
4 ile 5 arası	,6%	10,4%	29,9%	7,7%	17,2%	3,9%	1,1%	18,8%	10,3%
3 ile 4 arası	,4%	4,2%	19,9%	7,3%	27,1%	2,3%	,3%	28,5%	10,0%
3 ten aşağı	,4%	11,3%	18,3%	5,4%	20,6%	1,2%	2,3%	26,5%	14,0%
Toplam	,6%	7,6%	24,2%	6,9%	22,3%	2,8%	1,6%	23,9%	10,1%

En düşük lise mezuniyet notu oranına endüstri meslek lisesi mezunlarının, en yüksek lise mezuniyet notu oranına ise Anadolu meslek lisesi mezunlarının sahip olduğu görülmektedir.

Tablo I / 19 - Meslek yüksek okuluna nasıl girdiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	11	,4
Sınavsız geçişle	1000	39,9
Sınavla	1493	59,6
Toplam	2504	100,0

Okuluna sınavsız geçişle girenlerin oranı %39,9, sınavla girenlerin oranı %59,6'dır.

Tablo I / 20 - Kaç defa üniversite sınavına girdiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	36	1,4
Hiç	554	22,1
1 defa	1256	50,2
2 defa	467	18,7
3 ve daha fazla defa	191	7,6
Toplam	2504	100,0

Araştırmaya katılanların %22,1'i hiç üniversite sınavına girmeden sınavsız geçişle doğrudan kayıt yaptırmışken, %50,2'si bir defa, %18,7'si de iki defa üniversite sınavına girdiğini ifade etmiştir.

Tablo I / 21 - Üniversite sınavına hazırlanmak için özel bir çaba gösterdiniz mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	98	3,9
Dershaneye gittim	1107	44,2
Test kitapları ve dergileriyle hazırlandım	646	25,8
Hiçbir özel hazırlık yapmadım	653	26,1
Toplam	2504	100,0

Üniversite sınavına hazırlanmak için dershaneye gittiğini söyleyenlerin oranı %44,2 iken, sadece test kitapları ve dergilerle hazırlık yaptığını belirtenlerin oranı %25,8'dir.

Tablo I / 22 - (DİKKAT! Bu tablo yalnızca bir üstteki soruya “dershaneye gittim” seçeneğini işaretleyenlerin cevaplarından oluşmaktadır.)

Ne kadar süreyle dershaneye gittiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	13	1,2
Yalnızca birkaç ay gittim	124	11,2
1 yıl gittim	574	51,9
2 yıl gittim	275	24,8
3 yıl ve daha fazla gittim	121	10,9
Toplam	1107	100,0

Üniversiteye hazırlanmak için dershaneye gidenlerin %51,9'u bir yıl, %24,8'i iki yıl bu kurslara devam etmişlerdir.

Tablo I / 23 - Üniversiteye girişte katsayı ve alan uygulaması kalkarsa yeniden sınava girmeyi düşünür müsünüz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	44	1,8
Evet	1413	56,4
Hayır	1047	41,8
Toplam	2504	100,0

Üniversite girişte katsayı ve alan uygulamasının kalkması halinde yeniden sınava girmeyi düşünenlerin oranı %56,4'tür.

2 - MESLEK YÜKSEK OKULUNU TERCİH SEBEPLERİ

Tablo I / 24 - Bu okulda eğitim görmekten memnun musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	24	1,0
Evet	1233	49,2
Hayır	695	27,8
Bilmiyorum	552	22,0
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin %49,2'si eğitim gördüğü okuldan memnundur.

Tablo I / 25 - Bu okulu hangi amaçla tercih ettiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	20	,8
Bir meslek sahibi olmak için	1072	42,8
İki yıllık da olsa üniversitede okumuş olmak için	463	18,5
Daha kolay iş bulmak için	379	15,1
Başka bir okul kazanamadığım için	570	22,8
Toplam	2504	100,0

Meslek yüksek okulunu bir meslek sahibi olmak için tercih ettiğini söyleyenlerin oranı %42,8, daha kolay iş bulmak için tercih ettiğini söyleyenlerin oranı %15,1'dir. Okulunu başka bir yer kazanamadığı için tercih ettiğini söyleyenlerin oranı %22,8, iki yıllık da olsa üniversite okumuş olmak için tercih ettiğini söyleyenlerin oranı da %18,5'tir.

Tablo I / 26 - Bu okula kayıt yaptırmanızda hangisi etkili oldu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	12	,5
Tamamen kendi kararımı	1173	46,8
Ailemin/yakınlarımın teşviki	506	20,2
Lisedeki/dershanedeki öğretmenlerimin teşviki	251	10,0
Tamamen ailemin kararıydı	156	6,2
Başka çarem olmadığı için	406	16,2
Toplam	2504	100,0

Okulunu tamamen kendi kararıyla tercih ettiğini söyleyenlerin oranı %46,8 iken, aile veya öğretmen etkisiyle kayıt yaptırdığını ifade edenlerin oranı %36,4'ü bulmaktadır. Çaresizlikten kayıt yaptırdığını belirtenlerin oranı %16,2'dir.

Tablo I / 27 - Üniversite sınavında daha yüksek puan alarak alanınız dışında 4 yıllık bir okula gitme imkanınız olsaydı, yine bu okulu tercih eder miydiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	17	,7
Evet	676	27,0
Hayır	1811	72,3
Toplam	2504	100,0

Üniversite sınavında daha yüksek puan alarak alanı dışında 4 yıllık bir okula gitme imkanı olsaydı, yine de meslek yüksek okulunu tercih edeceğini söyleyenlerin oranı %27'dir.

Tablo I / 28 - Ülkemizde mesleki eğitim alanındaki öğrencilere ayrımcılık yapıldığına inanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	37	1,5
Evet	1483	59,2
Hayır	984	39,3
Toplam	2504	100,0

Mesleki eğitim alanındaki öğrencilere ayrımcılık yapıldığına inananların oranı %59,2'dir.

Tablo I / 29 - Okulunuzdaki eğitimin mesleki beceri/bilimsel formasyon dengesini nasıl buluyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	55	2,2
Her iki bakımdan da yeterli	832	33,2
Mesleki eğitim lehine ağırlık var	710	28,4
Bilimsel formasyon lehine ağırlık var	213	8,5
Her iki bakımdan da yetersiz	694	27,7
Toplam	2504	100,0

Okullarındaki eğitimin mesleki beceri ve bilimsel formasyon dengesinin her ikisi bakımından da yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %33,2 iken, her iki bakımdan da yetersiz görenlerin oranı %27,7'dir. Buna karşılık %28,4'lük bir kesim mesleki eğitim, %8,5'lik bir kesim de bilimsel formasyon lehine ağırlık olduğunu ifade etmektedir.

Tablo I / 30 - Okulunuzu bitirince, imkan bulursanız lisans eğitime (4 yıllık fakülteye) devam etmeyi istiyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	17	,7
Kendi meslek alanıyla ilgili lisans eğitime devam etmek istiyorum	1415	56,5
Açık Öğretimde lisans tamamlamak istiyorum	453	18,1
Çalışacağım için lisans eğitime devam edemeyeceğim	619	24,7
Toplam	2504	100,0

Okulunu bitirdikten sonra kendi alanıyla ilgili lisans eğitime devam etmek isteyenlerin oranı %56,5, çalışacağı için bunu yapamayacağını söyleyenlerin oranı %24,7, açık öğretimde lisans tamamlayacağını ifade edenlerin oranı %18,1'dir.

Tablo I / 31 - Sizce üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarına, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri ile meslek yüksek okullarına girişte ek puan verilmesi doğru mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	43	1,7
Mevcut uygulama doğru	1065	42,5
Ek puan uygulamasının kapsamı genişletilmeli	741	29,6
Ek puan uygulaması tümüyle kaldırılmalı	397	15,9
Alanla ilgili programa eşit katsayı, alan dışına farkı az katsayı uygulanmalı	258	10,3
Toplam	2504	100,0

Üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarına, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri ile meslek yüksek okullarına girişte ek puan verilmesi uygulamasını mevcut biçimiyle doğru bulanların oranı %42,5'tir. Ek puan uygulamasının genişletilmesini isteyenlerin oranı %29,6 iken, bu uygulamanın tümüyle kaldırılmasını talep edenlerin oranı %15,9, alanıyla ilgili programa eşit katsayı, alan dışına farkı az katsayı uygulanması görüşünü destekleyenlerin oranı %10,3'tür.

Tablo I / 32 - Üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarının alanları dışındaki tercihlerinin, puanların düşük katsayıyla çarpılması suretiyle kısıtlanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	44	1,8
Doğru bir uygulama	784	31,3
Yanlış bir uygulama	1676	66,9
Toplam	2504	100,0

Üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarına alan dışı tercihlerinde düşük katsayı uygulamasını yanlış bulanların oranı %66,9'dur.

Tablo I / 33- Kendinizi üniversitede eğitim görüyor olarak hissediyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	19	,8
Evet	796	31,8
Kısmen	1194	47,7
Hayır	495	19,8
Toplam	2504	100,0

Meslek yüksek okulu öğrencilerinin sadece %31,8'i kendini üniversitede eğitim görüyor olarak hissettiğini söylerken, %47,7'si kısmen bu duyguya sahip olduğunu, %19,8'i ise böyle bir şey hissetmediklerini belirtmektedir.

Tablo I / 34 - Size göre meslek yüksek okullarındaki öğrencilerin en büyük sorunu nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	31	1,2
Üniversiteye girişte ayrıma tabi tutulmaları	672	26,8
Okullardaki eğitim kalitesinin yetersizliği	606	24,2
Mezuniyet sonrası iş bulamama kaygısı	882	35,2
Diğer	313	12,5
Toplam	2504	100,0

Meslek yüksek okulu öğrencilerinin en büyük sorunu %35,2 ile mezuniyet sonrası iş bulamama kaygısı, %26,8 ile üniversiteye girişte ayrıma tabi tutulmaları, %24,2 ile okullardaki eğitim kalitesinin düşüklüğü olarak ifade edilmektedir.

3 - MESLEKİ EĞİTİM VE SORUNLARI

Tablo I / 35 - Okul binanızın fiziki durumu nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	183	7,3
Üniversite kampüsü içinde bir bina	1332	53,2
Kampus dışında yüksek okul olarak inşa edilmiş bağımsız bir bina	557	22,2
Yüksek okula dönüştürülmüş bir bina	274	10,9
Meslek lisesiyle aynı binada	158	6,3
Toplam	2504	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %53,2'si okullarının kampus içinde bir bina, %22,2'si kampus dışında okul olarak inşa edilmiş bir bina, %10,9'u yüksek okula dönüştürülmüş bir bina olduğunu belirtirken, %6,3'ü de meslek lisesiyle aynı binada eğitim gördüklerini söylemiştir.

Tablo I / 36 - Okulunuz, bir meslek lisesi ile ilişkili mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	100	4,0
Evet	1107	44,2
Hayır	1297	51,8
Toplam	2504	100,0

Okullarının bir meslek lisesiyle ilişkili (teknik altyapıyı ortak kullanan) olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı %44,2'dir.

Tablo I / 37 - Okuduğunuz okulda mesleğinizle ilgili laboratuvar, atölye, işlik, araç, gereç vb. imkanlar yeterli mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	23	,9
Yeterli	669	26,7
Kısmen yeterli	1005	40,1
Yetersiz	599	23,9
Hiçbiri yok	208	8,3
Toplam	2504	100,0

Okullarındaki teknik altyapıyı tümüyle yeterli görenlerin oranı %26,7, kısmen yeterli görenlerin oranı %40,1'dir. Teknik altyapıyı yetersiz görenlerin oranı %23,9 iken, hiçbir teknik altyapıları olmadığını ifade edenlerin oranı %8,3'tür.

Tablo I / 38 - Okuduğunuz bölümün meslek liselerindeki müfredatı ile meslek yüksek okulundaki müfredatı birbiriyle uyumlu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	45	1,8
Evet	645	25,8
Kısmen uyumlu	1425	56,9
Uyumsuz	389	15,5
Toplam	2504	100,0

Okudukları bölümün meslek liselerindeki karşılığıyla müfredatının uyumlu olduğunu söyleyenlerin oranı %25,8, kısmen uyumlu olduğunu belirtenlerin oranı %56,9, uyumsuz olduğunu ifade edenlerin oranı %15,5'tir.

Tablo I / 39 - Okulda aldığımız eğitimi sizi mesleğe hazırlama bakımından yeterli buluyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	28	1,1
Oldukça yeterli	652	26,0
Kısmen yeterli	1306	52,2
Yetersiz	518	20,7
Toplam	2504	100,0

Okulda aldıkları eğitimi kendilerini mesleğe hazırlama bakımından yeterli bulan öğrencilerin oranı %26 iken, kısmen yeterli bulanların oranı %52,2, yetersiz bulanların oranı da %20,7'dir.

Tablo I / 40 - Derslere niçin devam ediyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	22	,9
Zorunlu olduğu için	732	29,2
Meslek öğrenmek için	1750	69,9
Toplam	2504	100,0

Derslere sadece zorunlu olduğu için devam ettiğini söyleyen öğrencilerin oranı %29,2'yi bulmaktadır.

Tablo I / 41 - Dersleri geçmekte zorlanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	17	,7
Evet	568	22,7
Kısmen	1276	51,0
Hayır	643	25,7
Toplam	2504	100,0

Dersleri geçmekte zorlandığını söyleyenlerin oranı %22,7, kısmen zorlandığını belirtenlerin oranı %51 iken, hiç zorlanmadığını ifade edenlerin oranı %25,7'dir.

Tablo I / 42 - Kısmen veya tamamen boş geçen dersiniz var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	36	1,4
Hayır	1424	56,9
1-3 ders	823	32,9
4'ten fazla ders	221	8,8
Toplam	2504	100,0

Kısmen veya tamamen boş geçen dersleri bulunmadığını söyleyenlerin oranı %56,9 iken, 1-3 derslerinin bulunduğunu ifade edenlerin oranı %32,9, 4'ten fazla ders bulunduğunu belirtenlerin oranı %8,8'dir.

Tablo I / 43 - Öğretim elemanlarınız arasındaki akademisyen (okulun kadrolu öğretim elemanı) olmayan öğretim elemanı oranı nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	202	8,1
En fazla dörtte bir	1162	46,4
Dörtte biri ile yarısı arası	754	30,1
Yarısı ile dörtte üçü arası	236	9,4
Dörtte üçünden fazlası	150	6,0
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin %46,4'ü öğretim elemanları arasında okulun kadrolu olmayan hocalarının en fazla dörtte bir oranında olduğunu söylerken, %30,1'i bu oranın dörtte bir ile yarısı arasında olduğunu, %15,4'ü ise bu şekildeki öğretim elemanlarının oranının toplamın yarısından fazlasını oluşturduğunu ifade etmektedir.

Tablo I / 44 - Öğretim elemanları branşları dışındaki derslere de giriyorlar mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	67	2,7
Evet	1143	45,6
Hayır	1294	51,7
Toplam	2504	100,0

Öğretim elemanlarının branşları dışındaki derslere de girdiklerini söyleyenlerin oranı %45,6'dır.

Tablo I / 45 - Size göre meslek derslerine giren öğretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerileri yeterli mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	33	1,3
Yeterli	928	37,1
Kısmen yeterli	1246	49,8
Yetersiz	297	11,9
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin %37,1'i meslek derslerine giren öğretim elemanlarının bilgi ve becerilerini yeterli, %49,8'i ise kısmen yeterli görmekte, %11,9'u da yetersiz olarak değerlendirmektedir.

Tablo I / 46 - Staj/beceri eğitimi yeri bulmakta zorlandınız mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	25	1,0
Evet	534	21,3
Kısmen zorlandım	790	31,5
Hayır	611	24,4
Henüz staj yapmadım	544	21,7
Toplam	2504	100,0

Staj yeri bulmakta zorlanmadığını söyleyenlerin oranı %24,4 iken, zorlandığını ifade edenlerin oranı %21,3, kısmen zorlandığını belirtenlerin oranı da %31,5'tir.

Tablo I / 47 - Gördüğünüz staj/beceri eğitimi, meslekte beceri ve tecrübe kazanmak için yeterli mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	163	6,5
Yeterli	671	26,8
Kısmen yeterli	1170	46,7
Yetersiz	500	20,0
Toplam	2504	100,0

Stajı meslekte beceri ve tecrübe kazanmak için yeterli görenlerin oranı %26,8, kısmen yeterli görenlerin oranı %46,7 iken, yetersiz görenlerin oranı %20'dir.

Tablo I / 48 - Okuldaki eğitiminiz mesleki ve teknolojik yenilikleri takip etmenizi sağlayabiliyor mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	47	1,9
Evet	746	29,8
Kısmen	1139	45,5
Hayır	572	22,8
Toplam	2504	100,0

Okullarındaki eğitimin mesleki ve teknolojik yenilikleri takip edebilmelerini sağladığını ifade edenlerin oranı %29,8, kısmen sağladığını söyleyenlerin oranı %45,5 iken, tamamen aksi görüşte olanların oranı %22,8'dir.

Tablo I / 49 - Okulunuzun laboratuvar ve teknolojik imkanları, ilgili sektördeki teknolojik seviye ile uyumlu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	52	2,1
Evet	763	30,5
Kısmen uyumlu	1088	43,5
Hayır	601	24,0
Toplam	2504	100,0

Okullarındaki teknik altyapının sektörlerdeki seviye ile uyumlu olduğunu ifade edenlerin oranı %30,5 iken, kısmen uyumlu olduğunu belirtenlerin oranı %43,5'tir. Bu soruya olumsuz cevap verenlerin oranı ise %24'tür.

Tablo I / 50 - Eğitimi gördüğünüz bölümün bir alt alanında uzmanlaşmaya yönlendiriliyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	60	2,4
Evet	636	25,4
Kısmen	1045	41,7
Hayır	763	30,5
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin %25,4'ü eğitim gördükleri bölümün bir alt alanında uzmanlaşmaya yönlendirildiklerini söylerken, %41,7'si bunun kısmen yapıldığını, %30,5'i ise yönlendirme yapılmadığını ifade etmektedir.

Tablo I / 51 - Şimdiye kadar mesleğinizle ilgili (staj dışında) herhangi bir işte çalıştınız mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	31	1,2
Evet	982	39,2
Hayır	1491	59,5
Toplam	2504	100,0

Staj dışında, öğrenim gördüğü meslekle ilgili bir işte çalıştığını söyleyenlerin oranı %39,2'dir.

Tablo I / 52 - Okulda size verilen bilgi ve eğitimle, beceri eğitimi gördüğünüz işyerlerindeki veya endüstrideki uygulamalar birbirleriyle uyumlu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	96	3,8
Evet	664	26,5
Kısmen uyumlu	1351	54,0
Hayır	393	15,7
Toplam	2504	100,0

Okulda kendilerine verilen bilgi ve eğitimle, staj yaptıkları yerlerdeki uygulamaların uyumlu olduğunu söyleyenlerin oranı %26,5 iken, kısmen uyumlu olduğunu ifade edenlerin oranı %54, uyumsuz olduğunu belirtenlerin oranı %15,7'dir.

Tablo I / 53 - Okulu bitirince iş bulabileceğiniz konusunda ümitli misiniz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	37	1,5
Kendi alanımda iş bulabileceğim konusunda ümitliyim	1075	42,9
Kendi alanımda olmasa bile iş bulabileceğime inanıyorum	894	35,7
Eğitim gördüğüm alanda da, diğer bir alanlarda da iş bulamayacağımı düşünüyorum	498	19,9
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerin % 42,9'u, okulu bitirince kendi alanında iş bulabileceği, %35,7'si kendi alanında olmasa bile iş bulabileceği konusunda ümitli iken, hiçbir şekilde iş bulamayacağını düşünenlerin oranı %19,9'dur.

Tablo I / 54 - İş bulma bakımından 4 yıllık fakülte mezunu öğrenciler mi yoksa siz mi daha şanslısınız?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	34	1,4
Fakülte mezunu öğrenciler daha şanslı	1473	58,8
Farkımız yok	736	29,4
Biz daha şanslıyız	261	10,4
Toplam	2504	100,0

İş bulma bakımından 4 yıllık fakülte mezunlarının daha şanslı olduğunu düşünenlerin oranı %58,8, farkları olmadığını söyleyenlerin oranı %29,4 iken, kendilerini daha şanslı görenlerin oranı %10,4'tür.

Tablo I / 55 - Mesleğinizle ilgili, dersler dışında, herhangi bir kurs, seminer, konferans vb. faaliyete katılma imkanı bulabiliyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	35	1,4
Evet	786	31,4
Hayır	1683	67,2
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerden meslekleriyle ilgili ders dışında faaliyetlere katılanların oranı %31,4'tür. Meslekleriyle ilgili hiçbir faaliyete katılmamış olanların oranı %67,2'dir.

Tablo I / 56 - Okulunuzun çevredeki sanayi, ticaret, turizm, inşaat vb. sektörleriyle birlikte yürüttüğü müşterek projeler var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	158	6,3
Evet	1063	42,5
Hayır	1283	51,2
Toplam	2504	100,0

Öğrencilerden okullarının çevredeki ilgili sektör kuruluşlarıyla müşterek projeler yürüttüğünü söyleyenlerin oranı %42,5'tir. Okullarının çevresindeki ilgili sektörlerle yürüttüğü müşterek proje olmadığını belirtenlerin oranı %51,2'dir.

Tablo I / 57 - Okulunuz AB ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların projelerinde yer alıyor mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	202	8,1
Evet	998	39,9
Hayır	1304	52,1
Toplam	2504	100,0

Okullarının uluslararası kuruluşların projelerinde yer aldığını söyleyenlerin oranı %39,9'dur.

Tablo I / 58 - Mesleki beceri bakımından bir işte çalışmaya hazır olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	51	2,0
Evet	925	36,9
Kısmen	1136	45,4
Hayır	392	15,7
Toplam	2504	100,0

Mesleki beceri bakımından bir işte çalışmaya hazır olduğunu düşünenlerin oranı %36,9, kısmen hazır olduğunu söyleyenlerin oranı %45,4, hazır olmadığını ifade edenlerin oranı da %15,7'dir.

II - MESLEK YÜKSEK OKULLARI (ÖĞRETİM ELEMANI)

1- PROFİL

Tablo II / 1 - Cinsiyet

Seçenekler	Sayı	%
Kadın	45	33,8
Erkek	88	66,2
Toplam	133	100,0

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının %33,8'i kadın, %66,2'si erkektir.

Tablo II / 2 - Okuldaki görev

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Öğretim elemanı	99	74,4
Öğretim elemanı ve idareci (müdür yardımcısı, müdür)	32	24,1
Toplam	133	100,0

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının %24,1'i aynı zamanda idari görev de yapmaktadır.

Tablo II / 3 - Akademik formasyon (bitirilmiş olan)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Lisans	37	27,8
Yüksek Lisans	73	54,9
Doktora	22	16,5
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %54,9'u yüksek lisans, %27,8'i lisans, %16,5'i de doktora düzeyinde akademik formasyona sahiptir.

Tablo II / 4 - Akademik unvan

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Profesör	4	3,0
Doçent	12	9,0
Yardımcı Doçent	11	8,3
Öğretim Görevlisi	85	63,9
Okutman	12	9,0
Araştırma Görevlisi	3	2,3
Uzman	4	3,0
Toplam	133	100,0

Araştırmaya katılanların %63,9'u sadece öğretim görevlisi ünvanına sahipken, %9'u doçent, %9'u okutman, %8,3'ü yardımcı doçent ünvanı taşımaktadır. Profesör ünvanı taşıyanların oranı ise %3'tür.

Tablo II / 5 - Derse girilen alan

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	3	2,3
Sadece meslek dersleri	80	60,2
Sadece genel kültür dersleri	22	16,5
Her ikisi birden	28	21,1
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %60,2'si sadece meslek derslerine girerken, %21,1'i hem meslek derslerine, hem de genel kültür derslerine girmektedirler.

Tablo II / 6 - Yabancı dil düzeyi (KPDS veya benzeri sınavlarda alınan notların KPDS karşılığı)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	10	7,5
0-29	5	3,8
30-49	27	20,3
50-69	57	42,9
70 ve zeri	34	25,6
Toplam	133	100,0

Araştırmaya katılanlardan %24,1'inin yabancı dil düzeyi 50'nin, %25,6'sının da 70'in üzerindedir.

Tablo II / 7 - Hizmet süresi

Seçenekler	Sayı	%
5 yıldan az	28	21,1
5-10 yıl	45	33,8
11-20 yıl	49	36,8
21 yıldan fazla	11	8,3
Toplam	133	100,0

Araştırmaya katılanların %36,8'inin hizmet süresi 11-20 yıl, %33,8'inin hizmet süresi 5-10 yıl arasındadır.

Tablo II / 8 - Ailenin aylık geliri (haneye giren toplam YTL)

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
1000-2000 YTL arası	62	46,6
2000-3500 YTL arası	59	44,4
3500-5000 YTL arası	10	7,5
5000 YTL üzeri	1	,8
Toplam	133	100,0

Aylık aile geliri %1000-2000 YTL arasında olanların oranı %46,6 iken, %2000-3500 YTL arasında olanların oranı %44,4'tür. Aile geliri 3500 YTL'nin üzerinde olanların oranı %8,3'te kalmaktadır.

Tablo II / 9 - Bilgisayarı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Hemen her gün	106	79,7
Haftada bir-iki gün	23	17,3
Çok nadir	3	2,3
Kullanmıyorum	1	,8
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %79,7'si bilgisayarı hemen her gün, %17,3'ü ise haftada birkaç gün kullandığını ifade etmektedir.

Tablo II / 10 - İnternet kullanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet, sürekli	111	83,5
Arada sırada	20	15,0
Hayır	1	,8
Toplam	133	100,0

Araştırmaya katılanların %83,5'i interneti her gün, %15'i arada sırada kullandığını söylemiştir.

Tablo II / 11 - Őu anda abone olduđunuz veya dűzenli olarak takip ettiđiniz bir dergi var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	82	61,7
Hayır	51	38,3
Toplam	133	100,0

Abone olduđu veya dűzenli takip ettiđi bir dergi bulunduđunu sűyleyenlerin oranı %61,7'dir. Abone olduđu veya dűzenli takip ettiđi bir dergi bulunmadıđını belirtenlerin oranı %38,3'tűr.

2- ŐĖRETİM ELEMANLIğI MESLEğİNE İLİŞKİN SORULAR

Tablo II / 12 - Nasıl Őđretim Elemanı oldunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Őniversiteden hemen sonra akademik kariyere başlayarak	74	55,6
Őđretmenlikten geçişle	19	14,3
Diđer bir memuriyet gűrevinden geçiŐle	7	5,3
Őzel sektűrden geçiŐle	32	24,1
Toplam	133	100,0

Őniversiteden mezun olduktan hemen sonra akademik kariyere baŐlayarak Őđretim elemanı olduđunu sűyleyenlerin oranı %55,6, Őzel sektűrden geçiŐle Őđretim elemanı olduđunu sűyleyenlerin oranı %24,1'dir. Őđretmenlikten veya diđer bir memuriyet gűrevinden geçiŐle Őđretim elemanı olanların oranı %19,6'dır.

Tablo II / 13 - Mesleğinizden memnun musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	120	90,2
Hayır	13	9,8
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %90,2'si mesleğinden memnundur.

Tablo II / 14- Alanınızla ilgili mesleki ve bilimsel gelişmeleri takip edebiliyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	120	90,2
Hayır	13	9,8
Toplam	133	100,0

Alanıyla ilgili gelişmeleri takip edebildiğini söyleyenlerin oranı %90,2'dir.

Tablo II / 15 - Mesleğinizle ilgili kurs, seminer vb. faaliyetlere katılıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	106	79,7
Hayır	26	19,5
Toplam	133	100,0

Mesleğiyle ilgili kurs, seminer gibi faaliyetlere katıldığını söyleyenlerin oranı %79,7'dir.

Tablo II / 16 - Bir öğretim elemanı olarak mesleki bilgi ve becerinizin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	104	78,2
Hayır	27	20,3
Toplam	133	100,0

Mesleki bilgi ve becerisinin yeterli olduğuna inananların oranı %78,2, yeterli olduğuna inanmadığını ifade edenlerin oranı %20,3'tür.

Tablo II / 17 - Okulunuzda alanları dışında derslere giren öğretim elemanları var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	79	59,4
Hayır	52	39,1
Toplam	133	100,0

Okullarında alanları dışında derslere giren öğretim elemanları bulunduğunu söyleyenlerin oranı %59,4'tür.

Tablo II / 18 - Okulunuzda derslere giren kadrolu olmayan öğretim görevlileri var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	66	49,6
Hayır	65	48,9
Toplam	133	100,0

Okullarında kadrolu olmayan öğretim görevlileri bulunduğunu söyleyenlerin oranı %49,6'dır.

Tablo II / 19 - (DİKKAT! Bu tablo sadece bir üstteki soruya "Evet" diyenlerin cevaplarından oluşmaktadır) Dışarıdan gelen öğretim görevlilerinin bilgi ve becerilerini yeterli buluyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	1,5
Evet	23	34,8
Kısmen	41	62,1
Hayır	1	1,5
Toplam	66	100,0

Dışarıdan gelen öğretim elemanlarının bilgi ve becerilerini tamamen yeterli bulanların oranı %34,8 iken, kısmen yeterli bulanların oranı %62,1'dir.

3- EĞİTİME İLİŞKİN SORUNLAR

Tablo II / 20 - Okulunuzdaki öğrencilere verilen mesleki beceri/bilimsel formasyon dengesini nasıl buluyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Her iki bakımdan da yeterli	42	31,6
Mesleki eğitim lehine ağırlık var	45	33,8
Bilimsel formasyon lehine ağırlık var	18	13,5
Her iki bakımdan da yetersiz	28	21,1
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarından okullarındaki eğitimin mesleki eğitim ağırlıklı olduğunu söyleyenlerin oranı %33,8 iken, bilimsel formasyon ağırlıklı olduğunu ifade edenlerin oranı %13,5'tir. Okullarındaki eğitimi her iki bakımdan da yeterli görenlerin oranı %31,6, her iki bakımdan da yetersiz görenlerin oranı %21,1'dir.

Tabla II / 21 - Size göre Meslek Yüksek Okullarına öğrenci kabulündeki mevcut sistem doğru mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	3	2,3
Evet	34	25,6
Hayır	96	72,2
Toplam	133	100,0

Meslek liselerine öğrenci kabulündeki mevcut sistemin yanlış olduğunu söyleyenlerin oranı %72,2'dir.

Tablo II / 22 - Son 10 yılda okulunuza gelen öğrenci kalitesinde bir değişiklik oldu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Kalite düştü	98	73,7
Kalite değişmedi	23	17,3
Kalite yükseldi	11	8,3
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %73,7'si, sınavsız kayıt uygulamasını da içeren son 10 yılda okullarına gelen öğrencilerin kalitesinin düştüğünü ifade etmişlerdir.

Tablo II / 23 - Okulunuza gelen öğrencilerden normal liselerden mezun olanlar mı, yoksa meslek liselerinden mezun olanlar mı daha başarılı oluyor?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Normal liselerden gelen öğrenciler daha başarılı	76	57,1
Meslek liselerinden gelen öğrenciler daha başarılı	44	33,1
Fark yok	12	9,0
Toplam	133	100,0

Normal liselerden gelen öğrencilerin daha başarılı olduğunu söyleyenlerin oranı %57,1 iken, meslek liselerinden gelenlerin daha başarılı olduğunu düşünenlerin oranı %33,1'dir.

Tablo II / 24 - Üniversiteye yerleştirmede meslek lisesi mezunlarına ek puan verilmesi uygulamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Mevcut uygulama doğru	27	20,3
Ek puan uygulamasının kapsamı genişletilmeli	47	35,3
Ek puan uygulaması tümüyle kaldırılmalı	36	27,1
Alanla ilgili programa eşit katsayı, alan dışına farkı az katsayı uygulanmalı	22	16,5
Toplam	133	100,0

Üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarına ek puan verilmesi uygulamasının kapsamının genişletilmesini isteyenlerin oranı %35,3 iken, alanla ilgili programa eşit katsayı, alan dışına farkı az katsayı uygulanması gerektiğini düşünenlerin oranı %16,5'tir. Ek puan konusunda mevcut uygulamayı doğru bulanların oranı %20,3, ek puan uygulamasının tümüyle kaldırılmasını isteyenlerin oranı %27,1'dir.

Tablo II / 25 - Üniversiteye girişte alan dışı tercihlerde puanların düşük katsayıyla çarpılması uygulamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Doğru bir uygulama	47	35,3
Yanlış bir uygulama	86	64,7
Toplam	133	100,0

Alan dışı tercihlerin düşük katsayıyla çarpılmasını yanlış bulanların oranı %64,7'dir.

Tablo II / 26 - Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine kısa dönem askerlik yapma imkanı tanınmalı mı?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	97	72,9
Hayır	36	27,1
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarının %72,9'u meslek yüksek okulu öğrencilerine kısa dönem askerlik yapma imkanı getirilmesini istemektedir.

Tablo II / 27 - Okulda verilen eğitimin öğrencilerinizi iş hayatına yeterince hazırladığına inanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	68	51,1
Hayır	65	48,9
Toplam	133	100,0

Okulda verilen eğitimin öğrencilerini iş hayatına yeterince hazırladığına inananların oranı 51,1'dir. Eğitimi yetersiz görenler ise %48,9'dur.

Tablo II / 28 - Meslek Yüksek Okulunuz açılırken, bölgenin sanayi, ticaret, turizm, tarım vb. sektörlerinin işgücü ihtiyacı göz önüne alındı mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	80	60,2
Hayır	51	38,3
Toplam	133	100,0

Okulu açılırken bölgedeki sektörlerin işgücü ihtiyacının göz önüne alındığını söyleyenlerin oranı %60,2, bu faktörlerin göz önünde tutulmadığını ifade edenlerin oranı %38,3'tür.

Tablo II / 29 - Okulunuzun çevredeki sanayi, ticaret, turizm, inşaat vb. sektörleriyle birlikte yürüttüğü müşterek projeler var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	2	1,5
Evet	70	52,6
Hayır	61	45,9
Toplam	133	100,0

Okullarının çevredeki sektörlerle yürüttüğü müşterek projeleri olduğunu ifade edenlerin oranı %52,6'dır. Çevrede mevcut ilgili sektörlerle yürütülen müşterek proje bulunmadığını belirtenlerin oranı %45,9'dur.

Tablo II / 30 - Okulunuz AB ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların projelerinde yer alıyor mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	58	43,6
Hayır	74	55,6
Toplam	133	100,0

Okullarının uluslararası kuruluşların projelerinde yer aldığını söyleyenlerin oranı %43,6'dır.

Tablo II / 31 - Bölgenizde, okulunuz mezunlarının istihdam edilebileceği yeteri kadar kuruluş var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	70	52,6
Hayır	62	46,6
Toplam	133	100,0

Buldukları bölgede, okullarından mezun olanların istihdam edilebileceği yeteri kadar kuruluş olduğunu söyleyenlerin oranı %52,6'dır. Yeterli işyeri bulunmadığını belirtenlerin oranı ise %46,6'dır.

Tablo II / 32 - Okulunuzda kısmen veya tamamen boş geçen dersler var mı?

Seçenekler	Sayı	%
Hayır	110	82,7
1-3 ders var	22	16,5
4'ten fazla ders var	1	,8
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarından, okullarında tamamen veya kısmen boş geçen 1'den fazla ders bulunduğunu söyleyenlerin oranı %17,3'tür.

Tablo II / 33 - Okulunuzda verilen eğitimin müfredatını yeterli buluyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	61	45,9
Kısmen yeterli	62	46,6
Hayır	10	7,5
Toplam	133	100,0

Okullarında verilen eğitimin müfredatını yeterli görenlerin oranı %45,9, kısmen yeterli görenlerin oranı %46,6'dır.

Tablo II / 34 - Alanınızda takip edilen müfredat ilgili sektördeki gelişmelerle uyumlu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	52	39,1
Kısmen uyumlu	76	57,1
Hayır	4	3,0
Toplam	133	100,0

Alanlarında takip edilen müfredatın ilgili sektördeki gelişmelerle uyumlu olduğunu düşünenlerin oranı %39,1, kısmen uyumlu olduğunu söyleyenlerin oranı %57,1'dir.

4 - MESLEKİ EĞİTİME İLİŞKİN SORUNLAR

Tablo II / 35 - Öğrencilerinizin okullarını bitirdikten sonra, eğitim gördükleri meslek alanında iş bulabilecek yeterliliğe sahip olduklarına inanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	72	54,1
Belki	51	38,3
Hayır	10	7,5
Toplam	133	100,0

Öğrencilerinin, mezuniyet sonrası eğitim gördükleri alanda iş bulabilecek yeterliliğe sahip olduklarını düşünen öğretim elemanlarının oranı %54,1, belki diyenlerin oranı %38,3'tür. Buna inanmayanların oranı %7,5'tir.

Tablo II / 36 - Mezun olduklarında iş bulma bakımından mühendisleri mi, mesleki ve teknik eğitim fakültesi öğrencilerini mi, yoksa meslek yüksek okulu öğrencilerini mi daha şanslı görüyorsunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Mühendisleri	56	42,1
Mesleki ve teknik eğitim fakültesi mezunlarını	19	14,3
Meslek yüksekokulu mezunlarını	22	16,5
Farkları yok	35	26,3
Toplam	133	100,0

İş bulma konusunda mühendisleri daha şanslı görenlerin oranı %42,1 iken meslek yüksek okulu öğrencilerini şanslı görenlerin oranı % 16,5, mesleki ve teknik eğitim fakültesi mezunlarını şanslı görenlerin oranı da % 14,3'tür.

Tablo II / 37 - Okulda verilen mesleki bilgi ve becerinin öğrencilerinizin iş hayatında yeterli olmasını sağlayacağını düşünüyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	42	31,6
Kısmen yeterli olur	84	63,2
Hayır	7	5,3
Toplam	133	100,0

Okulda verilen mesleki bilgi ve becerinin öğrencilerinin iş hayatında yeterli olmasını sağlayacağını düşünenlerin oranı %31,6, kısmen yeterli olacağını düşünenlerin oranı %63,2'dir.

Tablo II / 38 - Meslek derslerine giren üretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerilerinin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	72	54,1
Kısmen yeterli	56	42,1
Hayır	4	3,0
Toplam	133	100,0

Meslek derslerine giren üretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerilerinin yeterli olduğuna inananların oranı %54,1, kısmen yeterli olduğunu söyleyenlerin oranı %42,1'dir.

Tablo II / 39 - ğrencilerinize okulda verilen bilgi ve eğitimle ilgili sektördeki uygulamalar birbirleriyle uyumlu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	62	46,6
Kısmen uyumlu	64	48,1
Hayır	7	5,3
Toplam	133	100,0

ğrencilerine okulda verdikleri eğitimle sektördeki uygulamaların birbiriyle uyumlu olduğunu ifade edenlerin oranı %46,6 iken, kısmen uyumlu olduğunu belirtenlerin oranı %48,1'dir.

Tablo II / 40 - Okulunuzun ilgili sektörlerdeki kuruluşlarla ilişki düzeyi yeterli mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Yeterli	31	23,3
Kısmen yeterli	74	55,6
Yetersiz	27	20,3
Toplam	133	100,0

Okullarının ilgili sektör kuruluşlarıyla yeterli düzeyde ilişkisi olduğunu ifade edenlerin oranı %23,3, bu ilişkinin kısmen yeterli olduğunu söyleyenlerin oranı %55,6, yetersiz olduğunu belirtenlerin oranı da %20,3'tür.

Tablo II / 41 - Okulunuzun binası mesleki eğitim için uygun mu?

Seçenekler	Sayı	%
Uygun	59	44,4
Kısmen uygun	50	37,6
Uygun değil	24	18,0
Toplam	133	100,0

Öğretim elemanlarından okullarının binasının mesleki eğitim için uygun olduğunu söyleyenlerin oranı %44,4 iken, kısmen uygun olduğunu ifade edenlerin oranı %37,6 ve uygun olmadığını belirtenlerin oranı %18'dir.

Tablo II / 42 - Okulunuz mesleki eğitim için gerekli laboratuvar, atölye, ışık, araç, gereç vb. imkanlar bakımından yeterli mi?

Seçenekler	Sayı	%
Yeterli	39	29,3
Kısmen yeterli	67	50,4
Yetersiz	25	18,8
Hiçbiri yok	2	1,5
Toplam	133	100,0

Okullarının teknik altyapı bakımından yeterli olduğunu ifade edenlerin oranı %29,3, kısmen yeterli olduğunu belirtenlerin oranı %50,4 iken, yetersiz veya hiç yok diyenlerin oranı %20,3'tür.

Tablo II / 43 - Okulunuzun laboratuvar ve teknolojik imkanları, ilgili sektördeki teknolojik seviye ile uyumlu mu?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	39	29,3
Kısmen uyumlu	68	51,1
Hayır	25	18,8
Toplam	133	100,0

Okullarındaki teknik altyapının ilgili sektördeki seviye ile uyumlu olduğunu ifade edenlerin oranı %29,3, kısmen uyumlu olduğunu söyleyenlerin oranı %51,1 iken, uyumsuz olduğunu belirtenlerin oranı %18,8'dir.

Tablo II / 44 - Sizce meslek yüksek okullarının genel olarak en büyük sorunu nedir?

Seçenekler	Sayı	%
Eğitim ve öğretimde kullanılan araç, gereç ve malzemenin eksikliği/eskiliği/yokluğu	32	24,1
Öğretim elemanlarının yetersizliği	11	8,3
Beceri eğitimi görülen yerlerdeki imkanların yetersizliği	14	10,5
Sınıfların kalabalıklığı	8	6,0
Öğrenci kalitesinin düşüklüğü	68	51,1
Toplam	133	100,0

Genel olarak meslek yüksek okullarının en önemli sorununun ğrenci kalitesinin düşüklüğü olduğunu belirtenlerin oranı %51,1 iken, teknik altyapı eksikğine ilişkin sorunları ne ıkartanların oranı %24,1, beceri eğitimi görülen yerlerdeki eksikliklere öncelik verenlerin oranı %10,5'tir.

Tablo II / 45 - Staj uygulaması ğrencilerinize meslekte beceri ve tecrübe kazandırmak için yeterli midir?

Seçenekler	Sayı	%
Yeterli	22	16,5
Kısmen yeterli	92	69,2
Yetersiz	19	14,3
Toplam	133	100,0

Staj uygulamasını yeterli görenlerin oranı %16,5, kısmen yeterli görenlerin oranı %69,2, yetersiz görenlerin oranı %14,3'tür.

Tablo II / 46 - Okulunuzda öğrenciler eğitimini aldıkları bölümün bir alt alanında uzmanlaşmaya yönlendiriliyor mu?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	90	67,7
Hayır	43	32,3
Toplam	133	100,0

Öğrencilerin eğitim aldıkları bölümün bir alt alanında uzmanlaşmaya yönlendirildiğini söyleyenlerin oranı %67,7'dir. Yönlendirme olmadığını belirtenlerin oranı %32,3'tür.

Tablo II / 47 - Sizce Meslek Yüksek Okullarının statüleri değiştirilmeli mi?

Seçenekler	Sayı	%
Cevapsız	1	,8
Evet	62	46,6
Hayır	70	52,6
Toplam	133	100,0

Meslek yüksek okullarının statülerinin değişmesi gerektiğini söyleyenlerin oranı %46,6'dır.

Tablo II / 48 - Okulunuzdaki sosyal ve sportif faaliyetleri yeterli buluyor musunuz?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	63	47,4
Hayır	70	52,6
Toplam	133	100,0

Okullarındaki sosyal ve sportif faaliyetleri yeterli bulanların oranı %47,4, yetersiz bulanların oranı ise %52,6'dır.

Tablo II / 49 - Okulda verilen yabancı dil eğitimi, mesleki açıdan yeterli mi?

Seçenekler	Sayı	%
Evet	42	31,6
Hayır	91	68,4
Toplam	133	100,0

Okullarında verilen yabancı dil eğitimini mesleki açıdan yeterli bulanların oranı %31,6, yetersiz bulanların oranı ise %68,4'tür.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

I- ÖĞRENCİ ANKETİ

Araştırmanın temel sonuçları şunlardır:

- Meslek yüksek okulu öğrencilerinin yaklaşık yarısı ailesinin bulunduğu şehirde okumaktadır. Fakültelerdeki öğrencilerle karşılaştırıldığında, **meslek yüksek okullarını, daha çok, o şehirde yaşayan ailelerin çocuklarının tercih ettiği** anlaşılmaktadır. Ailesi başka şehirde yaşayanların yarıya yakınının evlerde kaldığı, öğrencilerin sadece beşte birinin devlet yurtlarında barındığı görülmektedir. Özel yurt ve ev ortamının yüksek olması, buralarda kalan öğrencilerin **dış etkilere açık** halde eğitimlerini sürdürdükleri şeklinde değerlendirilebilir.

- Öğrencilerin %39,6'sının aile geliri 1000 YTL'nin, %29,9'unun da 1500 YTL'nin altındadır. Bu durum meslek yüksek okullarına daha çok **düşük gelir grubuna mensup ailelerin çocuklarının** gittiğini göstermektedir. Nitekim, öğrencilerin %55,9'u baba mesleği olarak emekli, işçi, memur gibi sabit gelirli meslekleri belirtmişlerdir. Anne mesleğini ev kadını olarak belirtenlerin oranı %63,2, emekli olarak belirtenlerin oranı %11'dir. Öğrencilerin %43,8'inin babası ilköğretim (ilkokul, ortaokul), %32,4'ünün babası da lise mezunudur. Anne eğitimi durumunda da ilköğretim %55,8, ilse %24,4 oranında yer tutmaktadır. Yani, meslek yüksek okulu öğrencileri, aynı zamanda **düşük ve orta eğitim grubuna mensup ailelerin** çocuklarıdır.

- Ailesinde, eğitim gördüğü meslek dalında çalışan kişi bulunanların oranı %16,9'dur. Bu durum, öğrenciler arasında, **aile mesleğini devam ettirmek için bölüm tercihi yapmış olanların** oranının çok da yüksek olmadığına işaret etmektedir.

- Sürekli internet kullananların oranının %51,6 gibi nispeten düşük seviyede çıkması, **okulların donanımına ve öğrencilerin sosyal çevrelerine** ilişkin bir kanaat oluşturmaktadır.

- Son üç ay içinde ders kitabı dışında hiç kitap okumamış olanların oranı %37,9 iken, 5 taneden fazla kitap okumuş olanların oranı %10'dur. Sinema ve tiyatroya gitme alışkanlıkları, kitap okuma alışkanlıklarından daha iyi durumda olmakla birlikte, öğrencilerin yarısından fazlasının ya hiç ya da eline geçtiğinde gazete okuduğunu, %21,5'i bir dergiyi düzenli olarak takip ettiğini ifade etmektedir. Bütün bu veriler, meslek yüksek okulu öğrencilerinin **kültürel donanımlarını artırma konusunda çok da gayretli olmadıklarını** ortaya koymaktadır.

- Araştırmaya katılan öğrencilerden ilköğretim diploma notu 4'ten aşağı olanların oranı %45,4 iken, lise mezuniyet notu 4'ten aşağı olanların oranı %57,5'u bulmaktadır. Lisede aldıkları matematik dersinden 100'lük sisteme göre 70'in altında ortalama not alanların oranı %63,4'tür. Meslek yüksek okullarına gelen öğrencilerin, özellikle endüstri meslek lisesi mezunlarının diploma notlarının bu derece düşük olması, **bu okullarda yaşanan kalite sorununa** ışık tutan önemli bir göstergedir.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık dörtte birinin Anadolu meslek lisesi, dörtte birine yakınının normal ve dörtte birine yakınının da endüstri meslek lisesi mezunu olması, **bu okulların öğrenci kaynağına** ilişkin fikir vermektedir.

- Öğrencilerin %22'si hiç üniversite sınavına girmemişken, %50'si sadece bir defa girmiş, yaklaşık %40'ı sınavsız geçişle okuluna kayıt olmuş, %26,1'i üniversite sınavı için hiçbir özel hazırlık yapmamıştır. Bu durum, meslek yüksek okullarına giden öğrencilerin önemli bölümünün, **üniversitenin diğer birimlerine girme ihtimali olmayan veya böyle bir gayreti hiç göstermemiş** kişilerden oluştuğuna işaret etmektedir.

- Öğrencilerin yarısından fazlasının, katsayı ve alan uygulamasının kalkması halinde yeniden üniversite sınavına girmeyi düşünüyor olması, bu konuda kendine güvenen ancak bu **engeller sebebiyle lisans programlarına giremediğine inanan** büyük bir öğrenci kitlesinin var olduğunu göstermektedir. Nitekim, öğrencilerin yaklaşık %60'ı da mesleki eğitim alanındaki öğrencilere ayrımcılık yapıldığına inandıklarını, dörtte üçüne

yakını üniversitede daha yüksek puan alabilmeleri halinde 4 yıllık bir okula gitmeyi tercih edeceklerini söylemişlerdir. Hatta %56,5'lik bir kesim imkan bulursa kendi alanında lisans eğitimine devam etmek istediğini belirtmiştir.

- Öğrencilerin sadece yarısı eğitim gördüğü okuldan memnundur. Bu sonuç, **meslek yüksek okullarının mevcut işleyişi ve yapısının öğrencileri tatmin etmediğini** göstermektedir. Nitekim, okullarındaki teknik altyapının yeterli olduğunu düşünenlerin oranı sadece dörtte birde kalmaktadır. Okudukları bölümün meslek liselerindeki karşılığı olan bölümlerle müfredatının uyumlu olduğunu söyleyenler de yaklaşık dörtte bir oranındadır. Aldıkları eğitimin kendilerini mesleğe hazırlamada yeterli olduğunu söyleyenlerin oranı da yaklaşık dörtte bir civarındadır. Birden fazla boş geçen dersi bulunduğunu söyleyenlerin oranı ise %41,7'yi bulmaktadır. Okullarında verilen eğitimin mesleki ve teknolojik yenilikleri takip edebilmelerini sağladığını ifade edenlerin oranı da yaklaşık %30'dur. Eğitim gördükleri okullardaki teknolojik imkanların seviyesinin sektörle uyumlu olduğunu belirtenlerin oranı %30,5, uzmanlaşmaya yönlendirildiklerini söyleyenlerin oranı dörtte bir civarındadır. Bütün bu veriler, **meslek yüksek okullarına ilişkin tatminsizliğin kaynaklarına ilişkin fikir vermektedir.**

- Okulunu bir meslek sahibi olmak veya daha kolay iş bulmak için tercih ettiğini söyleyenlerin oranı %57,9'dur. Kalan öğrenciler, başka bir okul kazanamadığı veya sadece üniversite okumuş olmak için bu okula geldiklerini ifade etmişlerdir. Zaten öğrencilerin yarıya yakını okulunu kendi iradesiyle tercih ettiğini, diğerleri farklı saiklerle hareket ettiklerini söylemişlerdir. Bu durum, **meslek yüksek okullarındaki öğrencilerin bir bölümünün orada bulunuş gayesinin, okulların varoluş amacıyla uyum sağlamadığını** ortaya koymaktadır. Derslere sadece zorunlu olduğu için devam ettiğini söyleyenlerin oranının yaklaşık %30'u bulması, ders geçmekte zorlanmadığını söyleyen öğrencilerin dörtte bir oranında kalması da bu değerlendirmeyi güçlendirmektedir.

- Öğrencilerin üçte birinden daha azının kendini tam anlamıyla üniversitede eğitim görüyor olarak hissetmesi, bu alandaki en önemli sorunlardan birine işaret etmektedir. Meslek yüksek okulları, **öğrencilerine üniversite havası**

dahi solutamayan yetersizlikte okullar haline gelmiştir. Nitekim, araştırma yapılan okulların sadece yarısı kampus içinde bir binaya sahiptir. Okulların yine önemli bir bölümü meslek liseleriyle ilişkili olduğu için, eğitimin büyük bölümü bu okulların binalarında verilmektedir. Öte yandan, bu veriler değerlendirilirken, araştırmanın genellikle öğrenci sayısı kalabalık büyük meslek yüksek okullarında yapıldığı, bu sorunun küçük yerleşim birimlerindeki az öğrencili meslek yüksek okullarında daha ileri boyutlarda yaşandığı dikkate alınmalıdır.

- Öğrenciler, en büyük sorunları olarak yaklaşık üçte bir oranında iş bulamama kaygısı, yaklaşık dörtte birerlik oranlarla eğitim kalitesinin yetersizliği ve üniversiteye girişte ayrıma tabi tutulmalarını göstermektedirler. Bu tablo, meslek yüksek okullarına girişteki ve eğitimdeki **sisteme ilişkin sorunların, iş kaygısının dahi önünde olduğu** şeklinde değerlendirilebilir.

- Öğretim elemanlarının dörtte birinden fazlasının okulun kadrolu hocası olmadığını söyleyenlerin oranı %45,5'tir. Öğretim elemanlarının %46,5'i branşları dışındaki derslere de girmektedirler. Öğrencilerin sadece %37,1'i öğretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerilerini mutlak olarak yeterli görmektedir. Bütün bu veriler, **meslek yüksek okullarına ilişkin bir diğer önemli sorun alanının da öğretim elemanlarının durumu** olduğunu ortaya koymaktadır.

- Öğrencilerin yaklaşık beşte biri staj yeri bulmakta zorlandığını söylerken, staj eğitiminin meslekte beceri ve tecrübe kazanmaları için yeterli olduğunu kesin olarak ifade edenlerin oranı yaklaşık dörtte birdir. Meslek yüksek okullarında, diğer pek çok alanın yanı sıra, **staj da sorunlu bir konu** durumundadır. Okulların yarısından daha azının sektörle ortak projeler yürüttüğünün, çok daha az bir oranının da uluslararası projelerde yer aldığı belirtilmesi, bu sorunun bir diğer boyutunu oluşturmaktadır.

- Bütün bu olumsuzluklara rağmen, meslek yüksek okulu öğrencilerinin iş bulma konusunda nispeten ümitli oldukları görülmektedir. Öğrencilerin sadece yaklaşık beşte biri hiç iş bulamayacağını düşünmektedir. Eğitim gördüğü alanla ilgili bir işte çalışmaya hazır olduğunu mutlak olarak ifade

edenlerin oranı, kısmen cevabından biraz az olmakla birlikte, hayır cevabına oranla çok yüksektir. Bu veriler, binalarından teknolojik altyapılarına, öğretim görevlilerinden öğrenci kalitesine kadar **sorunlu bir yapıya sahip olmasına rağmen, meslek yüksek okullarının öğrenciler açısından istihdam konusunda önemli bir pozitif psikolojik eşik oluşturduğunu** göstermektedir. Bununla birlikte, 4 yıllık lisans öğrencilerinin iş bulma konusunda avantajlı görülmesi, bu öğrencilerin genelindeki “**gerçek üniversite özlemi**” ile ilişkili olarak değerlendirilebilir.

II- ÖĞRETİM ELEMANLARI

- Meslek yüksek okullarındaki öğretim elemanlarının çok küçük bir oranı doktorasını tamamlamış, yardımcı doçent, doçent ve profesör konumunda öğretim üyesi durumundadır. Büyük çoğunluk lisans veya yüksek lisans düzeyinde eğitime sahip, öğretim görevlisi sıfatıyla çalışan kişilerden oluşmaktadır. Nitekim, öğretim elemanlarının yaklaşık beşte biri öğretmenlik veya başka bir memuriyetten, dörtte biri de özel sektörden geçişle bu göreve gelmişlerdir. Öğretim üyelerinin beşte birinden fazlası, meslek dersleri yanında genel kültür derslerine de girmektedirler. Öğretim elemanlarının dörtte birinin yabancı dil düzeyi (KPDS karşılığı olarak) doktora yeterlilik barajı olan 50'nin altında, yalnızca dörtte birinin de doçentlik için gerekli barajı geçen puan olan 70'in üzerindedir. Bu veriler, meslek yüksek okullarının **öğretim kadrosunun, akademik bir anlayıştan ziyade eklektik bir yaklaşımla oluşturulduğunu** ortaya koymaktadır.

- Öğretim elemanlarının %38,3'ünün düzenli takip ettiği dergi olmamasına, %15,8'i interneti, %20,4'ü bilgisayarı ya arada bir kullanmasına ya da hiç kullanmamasına, yaklaşık beşte biri mesleğiyle ilgili faaliyetlere katılmamasına, %20,3'ü mesleki bilgi ve becerisinin yeterli olduğuna inanmamasına rağmen, %90,2'sinin alanıyla ilgili mesleki ve bilimsel gelişmeleri takip edebildiğini söylüyor olması ilginçtir. Mesleğinden memnun olanların oranı da %90,2'dir.

- Öğretim elemanlarının yarısı, okullarında derslere giren kadrolu olmayan öğretim elemanları bulunduğunu, üçte biri dışarıdan gelen öğretim elemanlarının bilgi ve becerilerini mutlak olarak yeterli gördüğünü, yaklaşık

%40'ı alanı dışında derslere giren öğretim elemanları olduğunu ifade ederek, bu alanda yaşanan sorunların boyutlarına ilişkin ipuçları vermektedirler.

- Öğretim elemanlarının sadece dörtte biri okullarına öğrenci kabulündeki mevcut sistemi doğru bulurken, dörtte üçü son 10 yılda okullarına gelen öğrenci kalitesinin düştüğünü belirtmektedir. Meslek liselerinden gelen öğrencileri daha başarılı bulanların oranı da üçte birde kalmaktadır. Alan dışı tercihlerde puanların düşük katsayıyla çarpılmasını yanlış bulanların oranı üçte ikiye yaklaşırken, ek puan uygulamasının kapsamının genişletilmesini veya alanla ilgili programa eşit, alan dışına farkı az katsayı uygulanmasını isteyenlerin oranı da yarıyı geçmektedir. Bütün bu değerlendirmeler, öğretim elemanlarının **meslek liselerinden gelen öğrencilere üniversiteye girişte uygulanan mevcut sistemden memnun olmadıklarını**, yaşanan sıkıntılarda bu sistemin ürünü olan öğrenci profilinin etkili olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır.

- Meslek yüksek okulu açılırken bölgede faaliyet gösteren sektörlerin işgücü ihtiyacının göz önüne alındığını ifade edenlerin oranı %60 civarında iken, çevredeki ilgili sektör kuruluşlarıyla müşterek projeler yürüttüklerini söyleyenlerin oranı %52,6, uluslararası kuruluşların projelerinde yer aldıklarını belirtenlerin oranı %43,6'dır. Bölgelerinde mezunlarının istihdam edilebileceği yeteri kadar kuruluş olduğunu söyleyenlerin oranı da %52,6'dır. Bu veriler, **meslek yüksek okulları ile sektör arasındaki ilişkilerin, hem proje hem de istihdam düzeyinde yetersiz bir görünüme sahip olduğuna** işaret etmektedir.

- Okullarında 1'den fazla boş geçen ders bulunduğunu söyleyen öğretim elemanlarının oranı %17,3'tür. Boş geçen ders oranının öğrencilerde yaklaşık %42 düzeyinde olduğu dikkat çekmektedir. Okullarında uygulanan müfredatı mutlak olarak yetersiz bulan öğretim elemanlarının oranının sadece %7,5 ve bu müfredatın ilgili sektörlerdeki gelişmelerle mutlak olarak uyumlu olmadığını söyleyenlerin oranı %3'tür. Bu veriler, meslek yüksek okullarına ilişkin bilinen sorunlar ve öğretim elemanlarının akademik profili de dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, bu okulların **öğretim**

elemanları konusunda da ciddi sorunlarla karşı karşıya bulunduğu söylenebilir.

- Öğretim elemanlarının yaklaşık yarısı okullarında verilen eğitimin öğrencilerini iş hayatına hazırlamada yeterli olduğuna inanırken, öğrencilerinin eğitim gördükleri meslek dalında iş bulabileceğini düşünenlerin oranı da %54 civarındadır. Bu kanaat öğrencilerinin mesleki bilgi ve beceri bakımından iş hayatında yeterliliklerine özel olarak sorulduğunda ise mutlak evet cevabının üçte birin altına düştüğü görülmektedir. Okulda verilen eğitimle sektördeki uygulamaların mutlak olarak uyumlu olduğunu düşünenlerin oranı da %46,6'dır. Staj uygulamasını mutlak olarak yeterli bulanların da, ilgili sektörle ilişki düzeyini mutlak olarak yeterli görenlerin de oranı çok düşüktür. Bu veriler öğretim elemanlarının meslek yüksek okullarındaki genel eğitim yanında, özel olarak **öğrencilere kazandırılmaya çalışılan mesleki bilgi ve beceri konusunda da ciddi tereddütleri** bulunduğunu göstermektedir.

- Meslek derslerine giren öğretim elemanlarının bilgi ve becerilerini yeterli bulanların oranı %54'tür. Bu durum, okulda verilen mesleki eğitim konusundaki **sıkıntılarda öğretim elemanlarının nitelik sorununun da etkili olduğuna** işaret etmektedir.

- Öğretim elemanlarının yaklaşık %44'ü okul binalarının mesleki eğitim için uygun olduğunu, %29,3'ü okullarının teknik altyapısının yeterli, yine aynı oranda bir bölümü de okuldaki teknik altyapı ile sektördeki teknolojik seviyesinin uyumlu olduğunu ifade etmiştir. Bu veriler, öğretim elemanlarının **okulların fiziki ve teknik altyapısı konusunda sıkıntıları** bulunduğunu göstermektedir. Sosyal ve sportif faaliyetler neredeyse yarıya yarıya, yabancı dil eğitimi de üçte iki oranında yetersiz bulunmaktadır. Bu okullar sadece mesleki eğitim konusunda değil, diğer konularda da yetersiz görülmektedir.

- Buna rağmen, meslek yüksek okullarının genel olarak en büyük sıkıntıları arasında teknik altyapı eksiği yaklaşık %24, öğrenci kalitesinin düşüklüğü yaklaşık %51 oranında ifade edilmektedir. Sonuçta karşımızda, **bizatihi öğretim elemanlarının dörtte üçünün eğitim altyapısı eksikliğinden ve**

öğrenci kalitesinin düşüklüğünden şikayet ettiği bir meslek yüksek okulları gerçeği vardır. Nitekim, öğretim elemanlarının yaklaşık %46'sı, bu okulların statüsünün değiştirilmesini talep etmektedir.

EK- SORU FORMLARI

(I) MESLEK YÜKSEK OKULLARI ÖĞRETİM ELEMANI SORU FORMU

s.1) **Cinsiyet**

(1) Kadın (2) Erkek

s.2) **Okuldaki görev**

(1) Öğretim elemanı (2) Öğretim elemanı ve idareci (müdür yrd, müdür)

s.3) **Akademik formasyon (bitirilmiş olan)**

(1) Lisans (2) Yüksek Lisans (3) Doktora

s.4) **Akademik unvan**

(1) Profesör (2) Doçent (3) Yardımcı Doçent (4) Öğretim Görevlisi
(5) Okutman (6) Araştırma Görevlisi (7) Uzman

s.5) **Derse girilen alan**

(1) Sadece meslek dersleri (2) Sadece genel kültür dersleri (3) Her ikisi birden

s.6) **Yabancı dil düzeyi (KPDS veya benzeri sınavlarda alınan notların KPDS karşılığı)**

(1) 0-29 (2) 30-49 (3) 50-69 (4) 70 ve üzeri

s.7) **Hizmet süresi**

(1) 5 yıldan az (2) 5-10 yıl (3) 11-20 yıl (4) 21 yıldan fazla

s.8) **Ailenin aylık geliri (haneye giren toplam YTL)**

(1) 1000-2000 YTL arası (2) 2000-3500 YTL arası (3) 3500-5000 YTL arası
(4) 5000 YTL üzeri

s.9) **Bilgisayarı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?**

(1) Hemen her gün (2) Haftada bir-iki gün (3) Çok nadir (4) Kullanmıyorum

s.10) **İnternet kullanıyor musunuz?**

(1) Evet, sürekli (2) Arada sırada (3) Hayır

s.11) **Şu anda abone olduğunuz veya düzenli olarak takip ettiğiniz bir dergi var mı?**

(1) Evet (2) Hayır

s.12) **Nasıl Öğretim Elemanı oldunuz?**

- (1) Üniversiteden hemen sonra akademik kariyere başlayarak (2) Öğretmenlikten geçişle
(3) Diğer bir memuriyet görevinden geçişle (4) Özel sektörden geçişle

s.13) **Mesleğinizden memnun musunuz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.14) **Alanınızla ilgili mesleki ve bilimsel gelişmeleri takip edebiliyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.15) **Mesleğinizle ilgili kurs, seminer vb. faaliyetlere katılıyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.16) **Bir öğretim elemanı olarak mesleki bilgi ve becerinizin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.17) **Okulunuzda alanları dışında derslere giren öğretim elemanları var mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.18) **Okulunuzda derslere giren kadrolu olmayan öğretim görevlileri var mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.19) (DİKKAT! Sadece bir üstteki soruya “Evet” diyenler cevaplandıracaktır) **Dışarıdan gelen öğretim görevlilerinin bilgi ve becerilerini yeterli buluyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

s.20) **Okulunuzdaki öğrencilere verilen mesleki beceri/bilimsel formasyon dengesini nasıl buluyorsunuz?**

- (1) Hem iki bakımından da yeterli (2) Mesleki eğitim lehine ağırlık var
(3) Bilimsel formasyon lehine ağırlık var (4) Her iki bakımdan da yetersiz

s.21) **Size göre Meslek Yüksek Okullarına öğrenci kabulündeki mevcut sistem doğru mu?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.22) **Son 10 yılda okulunuza gelen öğrenci kalitesinde bir değişiklik oldu mu?**

- (1) Kalite düştü (2) Kalite değişmedi (3) Kalite yükseldi

s.23) **Okulunuza gelen öğrencilerden normal liselerden mezun olanlar mı, yoksa meslek liselerinden mezun olanlar mı daha başarılı oluyor?**

- (1) Normal liselerden gelen öğrenciler daha başarılı
(2) Meslek liselerinden gelen öğrenciler daha başarılı (3) Fark yok

s.24) **Üniversiteye yerleştirmede meslek lisesi mezunlarına ek puan verilmesi uygulanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

- (1) Mevcut uygulama doğru
(2) Ek puan uygulamasının kapsamı genişletilmeli
(3) Ek puan uygulaması tümüyle kaldırılmalı
(4) Alanla ilgili programa eşit katsayı, alan dışına farkı az katsayı uygulanmalı

s.25) **Üniversiteye girişte alan dışı tercihlerde puanların düşük katsayıyla çarpılması uygulamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

- (1) Doğru bir uygulama (2) Yanlış bir uygulama

s.26) **Meslek yüksek okulu öğrencilerine kısa dönem askerlik yapma imkanı tanınmalı mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.27) **Okulda verilen eğitimin öğrencilerinizi iş hayatına yeterince hazırladığına inanıyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.28) **Meslek yüksek okulunuz açılırken, bölgenin sanayi, ticaret, turizm, tarım vb. sektörlerinin işgücü ihtiyacı göz önüne alındı mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.29) **Okulunuzun çevredeki sanayi, ticaret, turizm, inşaat vb. sektörleriyle birlikte yürüttüğü müşterek projeler var mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.30) **Okulunuz AB ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların projelerinde yer alıyor mu?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.31) **Bölgenizde, okulunuz mezunlarının istihdam edilebileceği yeteri kadar kuruluş var mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.32) **Okulunuzda kısmen veya tamamen boş geçen dersler var mı?**

- (1) Hayır (2) 1-3 ders var (3) 4'ten fazla ders var

s.33) **Okulunuzda verilen eğitimin müfredatını yeterli buluyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Kısmen yeterli (3) Hayır

s.34) **Alanınızda takip edilen müfredat ilgili sektördeki gelişmelerle uyumlu mu?**

- (1) Evet (2) Kısmen uyumlu (3) Hayır

s.35) **Öğrencilerinizin okullarını bitirdikten sonra, eğitim gördükleri meslek alanında iş bulabilecek yeterliliğe sahip olduklarına inanıyor musunuz?**

(1) Evet (2) Belki (3) Hayır

s.36) **Mezun olduklarında iş bulma bakımından mühendisleri mi, mesleki ve teknik eğitim fakültesi öğrencilerini mi, yoksa meslek yüksek okulu öğrencilerini mi daha şanslı görüyorsunuz?**

(1) Mühendisleri (2) Mesleki ve teknik eğitim fakültesi öğrencilerini
(3) Meslek yüksek okulu öğrencilerini (4) Farkları yok

s.37) **Okulda verilen mesleki bilgi ve becerinin öğrencilerinizin iş hayatında yeterli olmasını sağlayacağını düşünüyor musunuz?**

(1) Evet (2) Kısmen yeterli olur (3) Hayır

s.38) **Meslek derslerine giren öğretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerilerinin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?**

(1) Evet (2) Kısmen yeterli (3) Hayır

s.39) **Öğrencilerinize okulda verilen bilgi ve eğitimle ilgili sektördeki uygulamalar birbirleriyle uyumlu mu?**

(1) Evet (2) Kısmen uyumlu (3) Hayır

s.40) **Okulunuzun ilgili sektörlerdeki kuruluşlarla ilişki düzeyi yeterli mi?**

(1) Yeterli (2) Kısmen yeterli (3) Yetersiz

s.41) **Okulunuzun binası mesleki eğitim için uygun mu?**

(1) Uygun (2) Kısmen uygun (3) Uygun değil

s.42) **Okulunuz mesleki eğitim için gerekli laboratuvar, atölye, işlik, araç, gereç vb. imkanlar bakımından yeterli mi?**

(1) Yeterli (2) Kısmen yeterli (3) Yetersiz (4) Hiçbiri yok

s.43) **Okulunuzun laboratuvar ve teknolojik imkanları, ilgili sektördeki teknolojik seviye ile uyumlu mu?**

(1) Evet (2) Kısmen uyumlu (3) Hayır

s.44) **Sizce meslek yüksek okullarının genel olarak en büyük sorunu nedir?**

(1) Eğitim ve öğretimde kullanılan araç, gereç ve malzemenin eksikliği/eskililiği/yokluğu
(2) Öğretim elemanlarının yetersizliği
(3) Beceri eğitimi görülen yerlerdeki imkanların yetersizliği
(4) Sınıfların kalabalıklığı
(5) Öğrenci kalitesinin düşüklüğü

s.45) **Staj uygulaması öğrencilerinize meslekte beceri ve tecrübe kazandırmak için yeterli midir?**

(1) Yeterli (2) Kısmen yeterli (3) Yetersiz

s.46) **Okulunuzda öğrenciler eğitimini aldıkları bölümün bir alt alanında uzmanlaşmaya yönlendiriliyor mu?**

(1) Evet (2) Hayır

s.47) **Sizce Meslek Yüksek Okullarının statüleri değiştirilmeli mi?**

(1) Evet (2) Hayır

s.48) **Okulunuzdaki sosyal ve sportif faaliyetleri yeterli buluyor musunuz?**

(1) Evet (2) Hayır

s.49) **Okulda verilen yabancı dil eğitimi, mesleki açıdan yeterli mi?**

(1) Evet (2) Hayır

s.50) **Anket yapılan il**

.....

(II)
MESLEK YÜKSEK OKULLARI
ÖĞRENCİ SORU FORMU

s.1) **Cinsiyet**

- (1) Kız (2) Erkek

s.2) **Ailenizin yaşadığı yer?**

- (1) Ailem okulumun bulunduğu şehirde yaşıyor (2) Ailem başka bir şehirde yaşıyor

s.3) **(DİKKAT! Bu soruyu sadece ailesi başka şehirde yaşayanlar cevaplandıracaktır)**
Nerede kalıyorsunuz?

- (1) Devlet yurdunda (2) Özel yurttta (3) Evde

s.4) **Ailenizin aylık geliri (haneye giren toplam TL) nedir?**

- (1) 500 YTL'den az (2) 500-1.000 YTL arası (3) 1.000 -1.500 YTL arası

- (4) 1.500-2.500 YTL arası(5) 2.500-4.000 YTL arası(6) 4.000 YTL üzeri

s.5) **Babanızın mesleği nedir?**

- (1) Memur (2) İşçi (3) Emekli (4) Esnaf
(5) Serbest meslek (Avukat, muhasebeci, doktor vb.) (6) Çiftçi (7) İşsiz (8) Diğer

s.6) **Annenizin mesleği nedir?**

- (1) Memur (2) İşçi (3) Emekli (4) Esnaf
(5) Serbest meslek (Avukat, muhasebeci, doktor vb.) (6) Ev kadını (7) İşsiz (8) Diğer

s.7) **Babanızın eğitim durumu nedir?**

- (1) İlkokul (2) Ortaokul (3) Lise (4) Yüksekokul
(5) Okuması yazması yok (6) Okur-yazar

s.8) **Annenizin eğitim durumu nedir?**

- (1) İlkokul (2) Ortaokul (3) Lise (4) Yüksekokul
(5) Okuması yazması yok (6) Okur-yazar

s.9) **Seçtiğiniz meslek dalında ailenizden çalışan kimse var mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.10) **İnternet kullanıyor musunuz?**

- (1) Evet, sürekli (2) Arada sırada (3) Hayır

s.11) **Son üç ay içinde, ders kitabı dışında, hiç kitap okudunuz mu?**

- (1) Hiç okumadım (2) 1-4 tane okudum (3) 5 taneden fazla okudum

s.12) **En son ne zaman tiyatroya veya sinemaya gittiniz?**

- (1) Geçen hafta (2) Geçen ay (3) Geçen yıl (4) Hiç gitmedim

s.13) **Günlük gazete okuyor musunuz?**

- (1) Birkaç tanesini düzenli takip ediyorum (2) Her gün bir gazete okurum
(3) Ara sıra elime geçerse okuyorum (4) Okumuyorum

s.14) **Abone olduğunuz veya düzenli takip ettiğiniz bir dergi var mı?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.15) **İlköğretim mezuniyet (diploma) notunuz kaç?**

- (1) 5.0 (2) 4 ile 5 arası (3) 3 ile 4 arası (4) 3'ten aşağı

s.16) **Lise mezuniyet (diploma) notunuz kaç?**

- (1) 5.0 (2) 4 ile 5 arası (3) 3 ile 4 arası (4) 3'ten aşağı

s.17) **Lisede matematik dersinden aldığınız ortalama not neydi? (100'lük sisteme göre)**

- (1) 50'den aşağı (2) 51-60 arası (3) 61-70 arası (4) 71-80 arası (5) 81-90 arası
(6) 91-100 arası

s.18) **Ne tür bir liseden mezunsunuz?**

- (1) Anadolu Teknik Lisesi (2) Anadolu Meslek Lisesi (3) Teknik Lise
(4) Endüstri Meslek Lisesi (5) Anadolu Lisesi (6) Fen Lisesi
(7) Normal Lise (8) Diğer lise

s.19) **Meslek yüksek okuluna nasıl girdiniz?**

- (1) Sınavsız geçişle (2) Sınavla

s.20) **Kaç defa üniversite sınavına girdiniz?**

- (1) Hiç (2) 1 defa (3) 2 defa (4) 3 ve daha fazla defa

s.21) **Üniversite sınavına hazırlanmak için özel bir çaba gösterdiniz mi?**

- (1) Dershaneye gittim (2) Test kitapları ve dergileriyle hazırlandım
(3) Hiçbir özel hazırlık yapmadım

s.22) (DİKKAT! Bu soruyu yalnızca bir üstteki soruya "dershaneye gittim" cevabı verenler cevaplandıracaktır.) **Ne kadar süreyle dershaneye gittiniz?**

- (1) Yalnızca birkaç ay gittim (2) 1 yıl gittim (3) 2 yıl gittim
(4) 3 yıl ve daha fazla gittim

s.23) **Üniversiteye girişte katsayı ve alan uygulaması kalkarsa yeniden sınava girmeyi düşünür müsünüz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.24) **Bu okulda eğitim görmekten memnun musunuz?**

- (1) Evet (2) Hayır (3) Bilmiyorum

s.25) **Bu okulu hangi amaçla tercih ettiniz?**

- (1) Bir meslek sahibi olmak için (2) İki yıllık da olsa üniversitede okumuş olmak için
(3) Daha kolay iş bulmak için (4) Başka bir okul kazanamadığım için

s.26) **Bu okula kayıt yaptırmanızda hangisi etkili oldu?**

- (1) Tamamen kendi kararım (2) Ailemin/yakınlarımla teşviki
(3) Lisedeki/dershanedeki öğretmenlerimin teşviki (4) Tamamen ailemin kararıydı
(5) Başka çarem olmadığı için

s.27) **Üniversite sınavında daha yüksek puan alarak alanınız dışında 4 yıllık bir okula gitme imkanınız olsaydı, yine bu okulu tercih eder miydiniz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.28) **Ülkemizde mesleki eğitim alanındaki öğrencilere ayrımcılık yapıldığına inanıyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.29) **Okulunuzdaki eğitimin mesleki beceri/bilimsel formasyon dengesini nasıl buluyorsunuz?**

- (1) Hem iki bakımından da yeterli (2) Mesleki eğitim lehine ağırlık var
(3) Bilimsel formasyon lehine ağırlık var (4) Her iki bakımdan da yetersiz

s.30) **Okulunuzu bitirince, imkan bulursanız lisans eğitimine (4 yıllık fakülteye) devam etmeyi istiyor musunuz?**

- (1) Kendi meslek alanımla ilgili lisans eğitimine devam etmek istiyorum
(2) Açık Öğretim'de lisans tamamlamak istiyorum
(3) Çalışacağım için lisans eğitimine devam edemeyeceğim

s.31) **Sizce üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarına, mesleki ve teknik eğitim fakülteleri ile meslek yüksek okullarına girişte ek puan verilmesi doğru mu?**

- (1) Mevcut uygulama doğru
(2) Ek puan uygulamasının kapsamı genişletilmeli
(3) Ek puan uygulaması tümüyle kaldırılmalı
(4) Alanla ilgili programa eşit katsayı, alan dışına farkı az katsayı uygulanmalı

s.32) **Üniversiteye girişte meslek lisesi mezunlarının alanları dışındaki tercihlerinin, puanların düşük katsayısıyla çarpılması suretiyle kısıtlanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

- (1) Doğru bir uygulama (2) Yanlış bir uygulama

s.33) **Kendinizi üniversitede eğitim görüyor olarak hissediyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

s.34) **Size göre meslek yüksek okullarındaki öğrencilerinin en büyük sorunu nedir?**

- (1) Üniversiteye girişte ayrıma tabi tutulmaları
(2) Okullardaki eğitim kalitesinin yetersizliği
(3) Mezuniyet sonrası iş bulamama kaygısı
(4) Diğer

s.35) **Okul binanızın fiziki durumu nedir?**

- (1) Üniversite kampüsü içinde bir bina
(2) Kampus dışında yüksek okul olarak inşa edilmiş bağımsız bir bina
(3) Yüksek okula dönüştürülmüş bir bina
(4) Meslek lisesiyle aynı binada

s.36) **Okulunuz, bir meslek lisesi ile ilişkili mi?**

- (1) Evet (2) Hayır

s.37) **Okuduğunuz okulda mesleğinizle ilgili laboratuvar, atölye, işlik, araç, gereç vb. imkanlar yeterli mi?**

- (1) Yeterli (2) Kısmen yeterli (3) Yetersiz (4) Hiçbiri yok

s.38) **Okuduğunuz bölümün meslek liselerindeki müfredatı ile meslek yüksek okulundaki müfredatı birbiriyle uyumlu mu?**

- (1) Evet (2) Kısmen uyumlu (3) Uyumsuz

s.39) **Okulda aldığınız eğitimi sizi mesleğe hazırlama bakımından yeterli buluyor musunuz?**

- (1) Oldukça yeterli (2) Kısmen yeterli (3) Yetersiz

s.40) **Derslere niçin devam ediyorsunuz?**

- (1) Zorunlu olduğu için (2) Meslek öğrenmek için

s.41) **Dersleri geçmekte zorlanıyor musunuz?**

- (1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

s.42) **Kısmen veya tamamen boş geçen dersiniz var mı?**

- (1) Hayır (2) 1-3 ders (3) 4 ve daha fazla ders

- s.43) **Öğretim elemanlarınız arasındaki akademisyen (okulun kadrolu öğretim elemanı) olmayan öğretim elemanı oranı nedir?**
(1) En fazla dörtte biri (2) Dörtte biri ile yarısı arası (3) Yarısı ile dörtte üçü arası
(4) Dörtte üçünden fazlası
- s.44) **Öğretim elemanları branşları dışındaki derslere de giriyorlar mı?**
(1) Evet (2) Hayır
- s.45) **Size göre meslek derslerine giren öğretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerileri yeterli mi?**
(1) Yeterli (2) Kısmen yeterli (3) Yetersiz
- s.46) **Staj/beceri eğitimi yeri bulmakta zorlandınız mı?**
(1) Evet (2) Kısmen zorlandım (3) Hayır (4) Henüz staj yapmadım
- s.47) **Gördüğünüz staj/beceri eğitimi, meslekte beceri ve tecrübe kazanmak için yeterli mi?**
(1) Yeterli (2) Kısmen yeterli (3) Yetersiz
- s.48) **Okuldaki eğitiminiz mesleki ve teknolojik yenilikleri takip etmenizi sağlayabiliyor mu?**
(1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır
- s.49) **Okulunuzun laboratuvar ve teknolojik imkanları, ilgili sektördeki teknolojik seviye ile uyumlu mu?**
(1) Evet (2) Kısmen uyumlu (3) Hayır
- s.50) **Eğitiminizi gördüğünüz bölümün bir alt alanında uzmanlaşmaya yönlendiriliyor musunuz?**
(1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır
- s.51) **Şimdiye kadar mesleğinizle ilgili (staj dışında) herhangi bir işte çalıştınız mı?**
(1) Evet (2) Hayır
- s.52) **Okulda size verilen bilgi ve eğitimle, beceri eğitimi gördüğünüz işyerlerindeki veya endüstrideki uygulamalar birbirleriyle uyumlu mu?**
(1) Evet (2) Kısmen uyumlu (3) Hayır
- s.53) **Okulu bitirince iş bulabileceğiniz konusunda ümitli misiniz?**
(1) Kendi alanımda iş bulabileceğim konusunda ümitliyim
(2) Kendi alanımda olmasa bile iş bulabileceğime inanıyorum
(3) Eğitim gördüğüm alanda da, diğer bir alanlarda da iş bulamayacağımı düşünüyorum

s.54) **İş bulma bakımından 4 yıllık fakülte mezunu öğrenciler mi yoksa siz mi daha şanslısınız?**

(1) Fakülte mezunu öğrenciler daha şanslı (2) Farkımız yok (3) Biz daha şanslıyız

s.55) **Mesleğinizle ilgili, dersler dışında, herhangi bir kurs, seminer, konferans vb. faaliyete katılma imkanı bulabiliyor musunuz?**

(1) Evet (2) Hayır

s.56) **Okulunuzun çevredeki sanayi, ticaret, turizm, inşaat vb. sektörleriyle birlikte yürüttüğü müşterek projeler var mı?**

(1) Evet (2) Hayır

s.57) **Okulunuz AB ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların projelerinde yer alıyor mu?**

(1) Evet (2) Hayır

s.58) **Mesleki beceri bakımından bir işte çalışmaya hazır olduğunuzu düşünüyor musunuz?**

(1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

s.59) **Anket yapılan il**

.....